

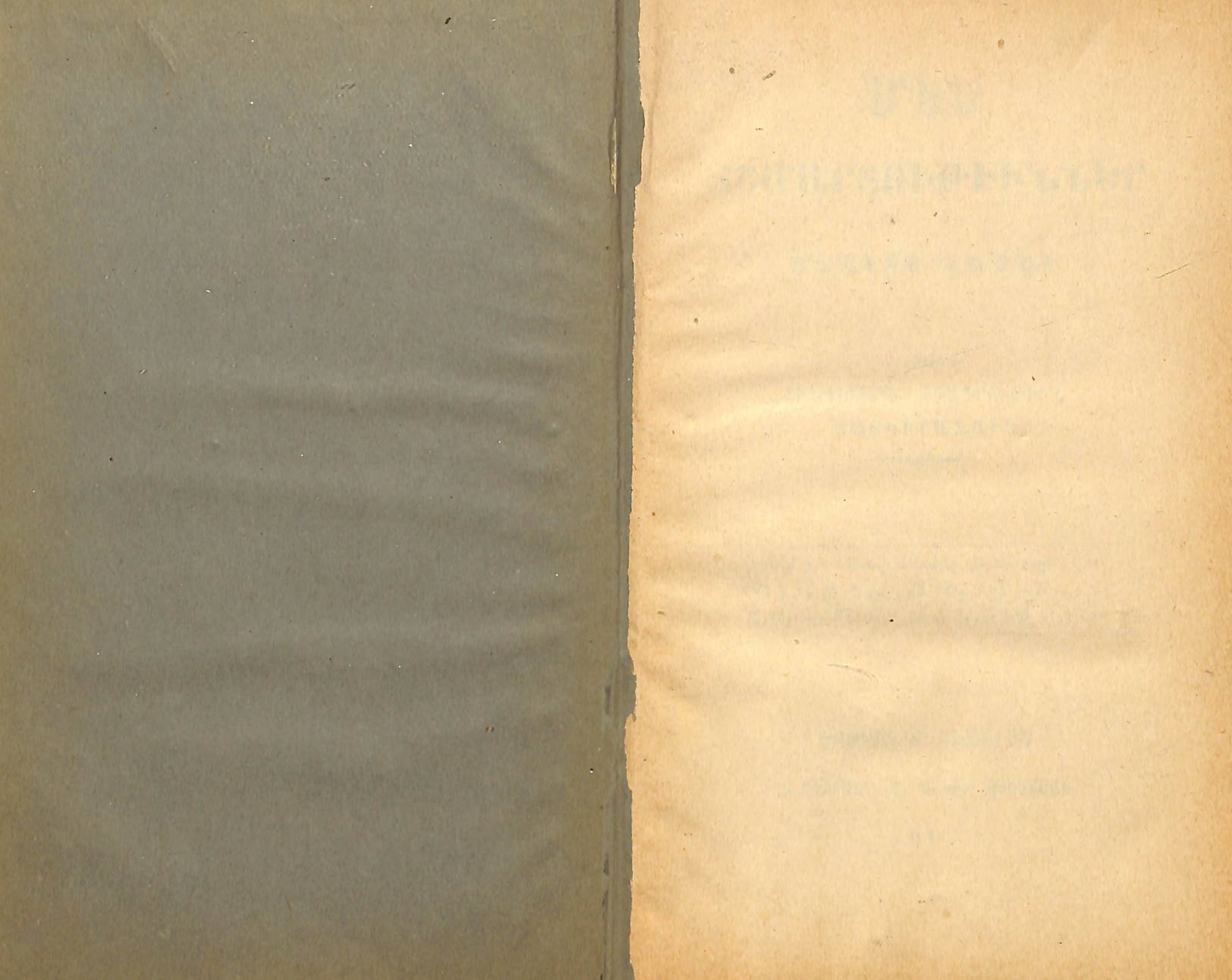
ՄԵԾ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

7

259

ՄԵԾ

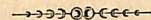
ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴԻ

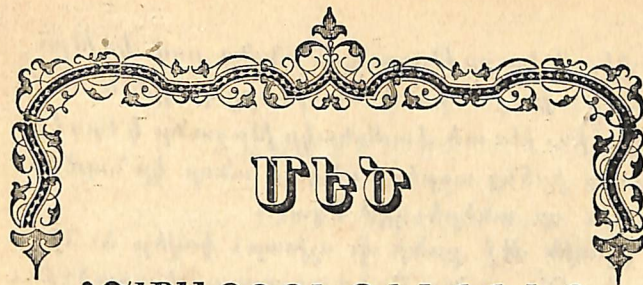

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک رخصتیلہ طبع اولتمشدر
۱۰ ربیع الآخر ۳۰۴ و ۲۳ کانون اول ۳۰۲ نومرو ۹۷۴
مصارفی آمریقان میسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولندهرق

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1887

ՄԵԾ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԼՈՒԽ Ա

ՅԱԿՈԲ ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ԱՆՈՆՅ ՀԱՅՐԸ

Հայր մը և անոր երկու պղտիկ տղայք սովորութիւն ունէին ատեն ատեն արտերը մեկտեղ պտըտիլ, և հոն այլեւայլ բաներու վրայ խօսակցիլ: Տղոց մէկը, Յակոբ անուանով՝ մանչ մըն էր. միւսը աղջիկ էր, Մարիամ անուանով:

Երբ օր մը այսպէս արտերը կը պտըտէին, Հայրը յոգնեցաւ և մեծ ծառի մը շուքին տակ նստաւ, բայց տղայք չուզելով նստիլ՝ սկսան ասդին անդին չրջիլ, ծաղիկներ ժողկել և իրենց հօրը բերել: Ետքը տղայք ալ յոգնելով իրենց հօրը քով նստան, և անոր հարցուցին թէ իրենց բերած ծաղիկները գեղեցիկ չե՞ն:

«Շատ գեղեցիկ են», ըսաւ հայրը, և շնորհակալ եղաւ անոնց ընծային համար:

ԱԶ

1-259ա

Քիչ մը ետքը թռչուն մը անոնց քով կը թռչար : Թռչունին փետուրները դեղին և մուխ գոյն էին . թռած ժամանակը թռչունը կ'երգէր : Տղայք իրենց աչքերը տնկած անոր կը նայէին , մինչեւ որ աներեւոյթ եղաւ :

Արտին մէջ քանի մը ոչխար , կովեր և ձիեր ալ կային , որոնք հանդարտաբար կ'արածէին :

Մինչ պզտիկ աղջիկն ու եղբայրը և անոնց հայրը այսպէս նստած կը խօսակցէին , թիթեռնիկներ ալ եկան անոնց քով . բայց տղայք բնաւ չանք չըրին զանոնք բռնելու , ինչու որ այսպիսի բան մ'ընել արգիւրեւծ էր անոնց : Անոնք գոյ ըրած էին նաեւ երգի մը սա խօսքերը .

«Պզտիկ ճանճ մընալ բնաւ , ես պիտի վնոցընեմ .

Ինչու որ ցաւ կը քաշէ՝ երբ ես անոր վնասեմ» :

Արեւը շատ տաք էր , բայց Մարիամ և Յակոբ շուքին տակը նստած՝ տաքութիւնը չէին

զգար : Կ'ուզէ՞ք գիտնալ թէ ինչ բանի վրայ խօսեցան : Երկրորդ գլուխը պիտի պատ-

մէ՛ ձեզի
քա՛նի
մը բան՝
որ հայ-
րն ա-
նոնց ը-
սաւ :

ԳԼՈՒԽ Բ

Ա Ս Տ ՈՒ Ծ Ո Յ

ԵՒ ԵՆՈՐ ԲԵՐԵԲԵՐՈՒԹՅԱՆԸ ՎԵՅ

«Ստուած շատ բարերար է , և միշտ կ'ուզէ մեզ երջանիկ ընել : Մեր ամէն օրուան կերակուրը տուողն Ան է . հագնելու հանդերձ և բնակելու տուն տուողն Ան է : Բան մը չունինք որ Ան տուած չըլլայ մեզի , ոչ ալ զուարճութիւն մը՝ որ մեզի համար Ան պատրաստած չըլլայ :

Աստուած է որ արեւը կը ծագեցընէ՝ մեզ տաքցընելու համար : Անիկա մեզի կարողութիւն կուտայ դաշտերը պտըտիլ , և մեր շուրջը եղած զուարճալի տեսարանները վայելել : Մենք կը սիրենք գեղեցիկ ծաղիկներ տեսնել , որոնց արարիչն Աստուած է :

Կը սիրենք թռչուններուն քաղցր ձայնը լսել . ասոնք ալ Աստուած ատեղծեց մեր զուարճութեանը համար : Մեր պարտիզին մէջ տնկուած ծառերուն անոյ պտուղները կը վայելենք , բայց բնաւ մոռնալու չենք թէ այս պտուղներն ալ Աստուծոյ տրուած են մեզի :

Եթէ Անիկա պտուղ , ծաղիկ և թռչուն տուած չըլլար մեզի , թէեւ կրնայինք ապրիլ , բայց մեր զուարճութիւնը պակաս պիտի ըլլար :

Աստուած բարերար է բոլոր կենդանի արարածներուն : Այս կովերը, ոչխարները և ձիերը, որ հիմա մեր առջեւն են, Աստուծոյ տուած կեանքը կը վայելեն : Աստուած կը հոգայ թռչուններն և ձկները : Եթէ Ան չպահէ և չկերակրէ զանոնք, ամէնքն ալ կը մեռնին : Աստուած զինքը սիրողները կը սիրէ, և բարերար է չարերուն անդամ : Չարերուն վայելած ամէն բարիքը տուողն Աստուած է : Ան կը խորհի անոնց վրայ, թէպէտ անոնք Աստուծոյ վրայ չեն խորհիր :

Շատ անգամ Աստուծոյ վրայ խորհինք, շնորհակալ ըլլանք Անոր մարդասիրութեանը համար, և օգնութիւն խնդրենք Անկէ՝ որ սիրով Անոր հնազանդինք” :

ԳԼՈՒԽ Գ

ԾԱՂԻԿԸ

ԵՒ ԵՆՈՐ ՍԵՐՄԸ

Քանի որ ծառին տակը նստած էին, հայրը տղոց բերած ծաղիկներէն հատ մ’առաւ, և հարցուց անոնց, “Այսպիսի ծաղիկ մը կրնա՞ք չինել” :

“Ոչ”, պատասխանեց Մարիամ, “չենք կրնար” :

Այսպէս մէջ չկայ մէկը, որ կարող է այսպիսի ծաղիկ մը չինել” :

“Ուստի՞ գիտես, Մարիամ”, ըսաւ հայրը :

– “Աղէկ գիտեմ, քանզի տեսած եմ թէ ծաղիկները սերմերէ կը բուսին : Դուն անգամ մը քանի մը սերմ տուիր ինծի իմ պարտիզիս համար, և օգնեցիր ինծի զանոնք ցանելու, և հիմա անոնք ծաղիկներ եղան” :

– “Ուրեմն կրնա՞ս ըսել ինծի թէ սերմերը ուստի՞ կ’ըլլան” :

“Անոնք դուն ծախու առիր, այնպէս չէ՞, հայրիկ”, հարցուց Յակոբ :

“Այո”, ըսաւ հայրը, “բայց սերմն ո՞վ չինեց” :

Մարիամ պատասխան մը չէր կրնար տալ : Ուստի հօրմէն խնդրեց որ սերմերուն ուստի ըլլալն անոնց հասկըցնէ :

Անտեսն հայրը թողնած ծաղիկ մ’առաւ, և անոր քանի մը թերթը փրցընելով, ծաղիկն մէջ սերմերուն պահուած տեղը ցուցուց և ըսաւ, “Երբ ծաղիկները սկսին թողնալ, սերմերը շարունակ կը մեծնան և կը հասնին, մինչեւ որ ժողովուն կամ գետին իյնան : Ուրեմն կը տեսնէ՞ք”, ըսաւ, “որ թէեւ ծաղիկները սերմերէն կ’ըլլեն, սակայն առաջ սերմերը ծաղիկներէն ելած են : Հիմա կրնա՞ք ինծի ըսել թէ ամենէն առջի սերմերն աշխարհիս մէջ ինչպէս գըրուուեցան” :

“Կարծեմ թէ զանոնք Աստուած ստեղծած

ըլլալու է", պատասխանեց պղտիկ աղջիկը :

"Այո, այդպէս է", ըսաւ հայրը . "եթէ ինձի մօտիկ կ'ընէք, ձեզի կը խօսիմ ատոր վրայով" : Ուստի խօսքը շարունակելով ըսաւ ,

"Ժամանակաւ ոչ աշխարհ կար, ոչ արեւ, ոչ լուսին և ոչ ալ աստղ : Այն ժամանակն ասկէ շատ առաջ էր" :

"Քսա՞ն տարի առաջ", հարցուց Յակոբ :

Յակոբ չորս տարեկան պղտիկ մանչ մըն էր, և կը կարծէր թէ մէկ տարի երկայն ժամանակ է . մինչեւ քսան համրել գիտէր, և իր խելքովը կը կարծէր թէ քսան տարին չափազանց երկար ժամանակ է :

Այս գրքոյը կարդացողները կրնան լաւ հասկընալ թէ այս տղան խելացի կամ գիտուն չէր :

Այս հարցումը ընելուն համար հայրը Յակոբայ վրայ չինդաց, բայց ըսաւ "Քսան տարիէն աւելի է, հարիւր անգամ քսան տարիէն ալ աւելի է :

Այն ժամանակ թէև աշխարհս չկար, բայց Աստուած կար, և Անոր հաճոյ թուեցաւ աշխարհ մը ստեղծել" :

ԳԼՈՒԽ Դ

Ա Ս Տ ՈՒ Ա Ծ

ԱՅՆ ԻՆՆ ՍՏԵՂԾԻՅ

Աշխարհս չինելու համար նիւթ չկար, բայց Աստուած

զանիկա ոչինչէն ստեղծեց, նաեւ ցորեկը ծագող արեւը, և գիշերը ծագող լուսինն ու աստղերն ալ ստեղծեց : — Աստուած մարդն ալ ստեղծեց, որ աշխարհի մէջ բնակի, ու նաեւ ամէն տեսակ աշատուններ, թռչուններ և ձկներ : Ստեղծեց նաեւ այն մեծ ծովն, որուն մէջ անթիւ ձուկեր կը դանուին :

Բայց կենդանի արարածները չըստեղծած՝ Աստուած անոնց համար աշխարհս պատրաստած էր, ծառերն և տունկերն ալ անոնց օգտին ու գործածութեանը համար :

Երբ Աստուած ծառերը, տունները և ծաղիկները ստեղծեց, հրամայեց որ անոնք սերմ ունենան, որ ուրիշ ծառեր և տուններ ելլեն անոնցմէ։ Աստուծոյ մեծ զօրութենէն է որ սերմէն ծաղիկ կը բուսնի, ինչպէս որ դուք ալ ըսիք”։

“Այս քու յիշածներէդ զատ՝ Աստուած ուրիշ բան ալ ստեղծեց”, հարցուց Մարիամ։

“Աստուած ամէն բան ստեղծեց”, պատասխանեց հայրը։ “Տեսած բաներէդ մէկը չկայ, որ Աստուած ստեղծած չէ”։

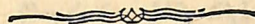
Ասկէ առաջ եղած բաներէն, կամ ներկայ բաներէն մէկը չկայ որ Ան ստեղծած չէ”։

“Բայց կարծեմ թէ իմ հանդերձներս, ասեղներս, գնդասեղներս (հիւսիս) և մեր տունը, Աստուած չստեղծեց. այնպէս չէ՞ հայրիկ”, հարցուց աղջիկը։

– “Իմ աղջկանս հանդերձները զանազան բուսած բաներէ շինուած են, բայց Աստուած բոլացնել տուաւ այս բաները։ Գնդասեղները, ասեղները և շատ ուրիշ բաներ մարդիկ հողին մէջ եղած մետաղներէն (սպիտակ) կը շինեն, բայց այն մետաղներն երկրիս մէջ Աստուած դրաւ։ Մարդիկ փայտէ և քարէ տուններ կը շինեն, բայց փայտը և քարը ստեղծողը մարդը չէ, այլ Աստուած։ Աստուած հաճեցաւ մեզի զօրութիւն և ճարտարութիւն տալ, իր ստեղծած բաները գործածելով ուրիշ բաներ շինելու։

սակայն որչափ որ գործենք կամ փոխենք զանոնք, անոնց բուն արարիչն Աստուած է։ Գիտէ՞ք ինչ ըսել կ'ուզեմ”։

Մարիամ և Յակոբ կը կարծէին թէ հօրը ըսածը կը հասկընային։ Ես ալ այնպէս կը կարծեմ, ինչու որ թէ և անոնք պզտիկ էին, բայց ջանք կ'ընէին հասկընալ ինչ որ անոնց ծնողքը կը սորվեցընէին անոնց։

ԳԼՈՒԽ Ե

ԸՆԹԱՆԻՑՆԵՐՆԵՐ

Մարիամ, Յակոբ և անոնց հայրը ծառին տակ նստելով հանգչելէն ետքը ճամբայ ելան, և նեղ բայց զուարճալի փողոցէ մը անցնելով իրենց տունը գացին։

Երբ տունը մտան՝ Մարիամ և Յակոբ իրենց մօրը քով տղոց սենեակը գացին, հայրն ալ իր սենեակը երթալով տղայք զանկա կրկին չտեսան այն օրը, միայն թէ պառկելէն առաջ քիչ մը ժամանակ անոր գիրկը նստան։

Անկէ քանի մը օր ետքը՝ առտուանց հօրը սենեակին դուռը կամաց մը զարնուեցաւ, և հայրը ըսաւ, “Հրամայե՛ք”։ Սակայն ոչ ոք ներս մտաւ, և երբ հայրն ելաւ դուռը բա-

նալու, տեսաւ որ Յակոբ և Մարիամ հոն կայ-
ներ էին, և կ'ուզէին ներս մտնել: «Կրնաք դալ»,
ըսաւ հայրը, «եթէ գիր դրած ժամանակս լուռ
և հանդիստ կենաք: Կրնամ վստահիլ որ ձայն
պիտի չհանէք»:

«Այո, հայր», ըսաւ Յակոբ, «եթէ մեզի
պատկերազարդ գիրք մը տաս նայելու»:

Այն սենեակին մէջ շատ գրքեր կային սե-
ղանին և դարակներուն (բաժ) վրայ շարուած,
և տղայք գիտէին թէ անոնցմէ ոմանք պատ-
կերազարդ են. քանզի շատ անգամ տեսած
էին զանոնք: Վար նստան, և հայրը անոնց
առջեւը սեղանի տեղ ցած աթոռ մը դնելով
պատկերազարդ գիրք մը սուլաւ անոնց:

ԳԼՈՒԽ Զ

ՀԻՆԵՆԵՐՈՒՆ ՎՐԵՅ

«Հայր, շատ զբաղեալ եմ», հարցուց Մա-
րիամ ականջն ի վար՝ շատ մը պատկերներու
նայելէն ետքը:

«Շատ զբաղեալ չեմ», պատասխանեց հայ-
րը, «ի՞նչ կ'ուզես ինծի ըսել»:

— «Կ'աղաչեմ որ ըսես ինծի թէ այս պատկերը
որո՞ւն նմանութիւնն է: Ասիկա առաջուց տե-

սած չեմ: Կի՛ն մը կայ ճերմակ հանդերձով, և
թուջոյ պէս թեւեր ունի»:

«Հրեշտակի պատկեր կը համարուի տաիկա»,
ըսաւ հայրը. «բայց բնաւ չեմ կարծեր թէ
հրեշտակներն այս պատկերին պէս են»:

«Հրեշտակներն ի՞նչ են, մեզի կ'ըսե՞ս, Հայ-
րիկ», ըսաւ Յակոբ:

— «Անոնց վրայով քիչ մը կը խօսիմ ձեզի. բո-
լոր գիտցածներս Աստուածաշունչէն սորված
եմ: Կան հրեշտակներ որ սուրբ են, զորոնք
Աստուած ստեղծեց իրեն ծառայելու համար:

Աշխարհ և մարդիկ ստեղծուելէն առաջ Աս-
տուած հրեշտակները ստեղծեց:

Անոնք մեզի պէս չեն, և մեր մարմնոյն պէս
մարմին չունին: Անոնք երկինքը կը բնակին,
և կը սիրեն զիրենք ստեղծող մեծ և սուրբ Աս-
տուծոյն ծառայել:

Աստուծոյ հրամայած տեղն երթալու և Անոր
պատուէրները կատարելու՝ շատ արագաշարժ
և զօրաւոր են, շատ ալ խելացի են Աստուծոյ
կամքն իմանալու: Բոլոր իրենց զօրութիւնը և
իմաստութիւնը Աստուծոյ առած են: Առանց
Աստուծոյ բան մը չեն կրնար ընել:

Մեր աչքերը հոգիներ տեսնելու համար
ստեղծուած չեն. ուստի մենք հրեշտակները չենք
կրնար տեսնել, քանզի անոնք հոգի են: Ատենօք
Աստուած հաճեցաւ իր կամքը մարդոց յայտնել
հրեշտակներու միջոցաւ, ուստի և հրեշտակները

մարմինն առին և մարդու կերպարանքով երեւ-
ցան մարդոց : Թէ և մենք չենք կրնար զանոնք
տեսնել, բայց անոնք կրնան մեզ տեսնել : Մենք
չենք գիտեր թէ որչափ անգամ հրեշտակները
մեզ կը տեսնեն, կամ թէ քանի հատ կայ մեր
շուրջը, ամէն օր և ամէն գիշեր : Բայց միայն
սա գիտենք թէ Աստուծոյ աչքը միշտ մեր
վրայ է : Ասիկա բնաւ մոռնալու չենք : Հրեշ-
տակներուն թիւը չենք գիտեր, անոնց թիւը
մեր խելքէն մտքէն չատ վեր է : Ամէնքն ալ
Աստուծոյ կ'սպասեն Մնոր կամքն ընելու, Մնոր
հրամանովը կ'երթան կ'ուզան : Երջանիկ են,
քանզի սուրբ են : Հրեշտակներ ալ կան, որ եր-
կինքը չեն, երջանիկ ալ չեն, վասն զի սուրբ չեն :
Եթէ Աստուծոյ հնազանդ ըլլանք, մենք ալ
երջանիկ պիտի ըլլանք : Եթէ Մնոր կամքը կա-
տարենք երկրիս վրայ, հանդերձեալ աշխար-
հին մէջ Աստուծոյ սուրբ հրեշտակները պիտի
տեսնենք, և անոնց հետ երկինքը պիտի բնա-
կինք :

ԳԼՈՒԽ Է

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՆ ՄԷՉ ԵՂԱԾ

ՈՒՐԻՇ, ԽՕՍԲԱՐԸ

Յակոբ և Մարիամ իրենց հօրը շատ հար-
ցումներ ըրին, որոնց անիկա կարող չէր պա-
տասխան տալ :

Պզտիկ տղու մը գիւրին է այնպիսի հարցում-
ներ ընել, որ իմաստուն ծնողք մը անգամ չի-
կրնար պատասխանել անոնց : Մարիամ հար-
ցուց թէ « Հրեշտակները որչափ մեծ են, կըր-
նա՞ն ըսել ինծի, հայրիկ » :

« Ոչ, չեմ կրնար ըսել », պատասխանեց հայրը :
« Հիմա այս սենեակին մէջ հրեշտակ կայ », հարցուց Յակոբ :

« Իրաւ է, տղաս », ըսաւ հայրը, « որ այդ-
հարցմանդ կարող չեմ պատասխանել » :

Անտեն Մարիամ ուրիշ բան մ'ալ հար-
ցուց, իսկ հայրը դարձեալ պատասխանեց, « Սի-
րելի աղջիկս, իրաւ չեմ գիտեր » :

« Բայց, հայրիկ, ես կը կարծէի թէ դուք
ամէն բանի վրայով տեղեկութիւն ունիք : Ին-
չո՞ւ համար չեմ գիտեր կ'ըսէք » :

« Վասն զի պէտք է որ ճշմարիտն ըսեմ :
Քիչ մը բան գիտեմ. բայց շատ բաներ կան,
որոնց վրայով ամենեւին բան մը չեմ գիտեր » :

“Քու բոլոր գիրքերդ շինողը քենէ աւելի բան գիտնալու է”, ըսաւ Յակոբ :

“Մէկ մարդ չէ բոլոր աս գիրքերը գրողը”, պատասխանեց հայրը : “այլեւայլ մարդոց գրածներն են ասոնք” :

“Քանի՞ մարդ գրած է այս սենեակին գիրքերը”, հարցուց Յակոբ :

– “Դարձեալ կ’ըսեմ, չեմ գիտեր” :

“Հայրիկ”, ըսաւ աղջիկը չփոթած, “որչափ ստէպ չեմ գիտեր կ’ըսես այս առտու” :

– “Սիրելի տղաքս, ուրիշ բան չեմ կրնար ըսել : Պէտք է որ պատասխան տամ երբ ինծի բան մը կը հարցընէք : Պատասխան չտալ պաղ բան մը պիտի ըլլայ : Սակայն ձեր այդպիսի հարցումներուն ուրիշ պատասխան չեմ կրնար տալ, բայց միայն խմբընել թէ չեմ գիտեր, կամ թէ՛ չեմ կրնար ըսել : Սակայն եթէ քանի մը ըսէք լռիկ կենաք, գիտցած բաներէս մէկ քանին կ’ըսեմ ձեզի, այնպիսի բաներ՝ զոր ես ալ կ’ուզեմ որ դուք գիտնաք” : Անտուն անոնք լուռ կեցան, և հայրը սկսաւ Աստուծոյ իմաստութեանը վրայ խօսիլ :

ԳԼՈՒԽ Ը

ԵՍՏՈՒԾՈՅ ԻՄԵՍՏՈՒԹԵՆԵԼ ՎԵՅ

“Աստուած իմաստուն է, ամէն բան գիտէ : Մէկը չկայ որ կարող է անոր նոր բան մը իմացընել : Աստուած միշտ իմաստուն էր : Երբ ոչ հրեշտակ կար, ոչ մարդ, ոչ արեւ, ոչ աստղ և ոչ ալ աշխարհ, Աստուած գիտէր մարդոց ամէն մէկը որ աշխարհիս վրայ պիտի բնակէր : Ան գիտէ մեր բոլոր խօսքերը որ այսօր կը խօսինք, կամ ասկէ առաջ խօսած ենք : Աստուած տեղեակ է մեր ամէն խորհուրդներուն, նաեւ անոնց որ առաջ խորհած ենք, և որ մեր կենացը մէջ պիտի խորհինք : Աստուած այս աշխարհս բնակող բոլոր մարդոց, կանանց և տղայոց ըրածները գիտէ : Աստուծոյ դժուար չէ բոլոր այս բաները գիտնալ, և իմ պատմածներէս կամ ձեր խօսածներէն շատ աւելի գիտնալ, քանզի Աստուծոյ համար դժուար բան մը չկայ :

Մենք միայն այն բաները գիտենք, զորոնք սորված ենք, և մեր սորված բաները կամաց կամաց կը սորվինք, բայց Աստուած ինք իրմէ ամէն բան գիտէ. մէկը կարող չէ անոր բան մը սորվեցընել :

Ձեզի ուրիշ բան մ’ալ պիտի ըսեմ զոր գիտ-

նալու էք : Սատուած հաճեցաւ իր Սուրբ Գրքին մէջ մեզի իմացընել թէ ինք պատրաստ է մեզ իմաստուն ընել, եթէ իրմէ խնդրենք : Սուրբ Գիրքը տուած է մեզի որ անկէ ճշմարիտ իմաստութիւնը սորվինք :

Երբ քիչ մը մեծնաք, պիտի սորվիք Սատու ծոյ խօսքը կարդալ : Բայց պզտիկ տղայ մ'ալ, որ դեռ կարդալ սորված չէ, կրնայ Սատուծմէ իմաստութիւն խնդրել :

Սատուած բարի է, ինչպէս որ իմաստուն ալ է, և միշտ պատրաստ է ձեզի պէս պզտիկ տղայոց աղօթքները լսել” :

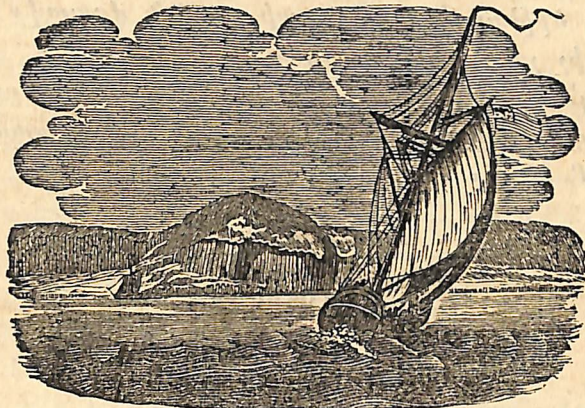
ԳԼՈՒԽ Թ

ԲՆԱԿԱՆ ՈՒ ԾՈՒՊԸ

Բարձր բլուր մը կար՝ որ ասոնց տունէն շատ հեռու չէր, և հայրն ու անոր տղաքը հոն երթալու ճամբուն մէջ պզտիկ փայտէ կամուրջէն անցնելով՝ երբեմն երբեմն բլրոյն մինչեւ գագաթը կ'ելլէին :

Բլրոյն գագաթը քանի մը ծառեր կային, անոնց տակն ալ փայտէ նստարաններ : Բլուրը դալար խոտով և գոյնզգոյն ծաղիկներով ու բոյսերով ծածկուած էր : Բայց թէ տղոց և թէ

հօրն այն բլրոյն գագաթն ելլել ուզելուն բուն պատճառը ծովը տեսնել էր :

Ծովը բլրոյն անդիլի կողմն էր : Ծովեզերքը շատ մօտ էր, ծովն ալ երբեմն եզերքին վրայ եղած աւազները կը ծածկէր, և բլրոյն ստորոտին կը զարնէր :

Բլրոյն ստորտը՝ ծովէն քիչ մը հեռու տընակներ կային, որոնց մէջ ձկնորսներու ընտանիք կը բնակէին : Այս մարդիկը նաւակներ ունէին, որոնցմով ծովուն վրայ ելլելով ուռկաններով ձուկ կը բռնէին : Այս տղայոց հայրն այն ձկնորսներուն ծանօթ ըլլալով, երբեմն այն տընակները կ'երթար՝ հոն բնակող մարդոց հետ խօսելու : Մարիամ և Յակոբ ալ շատ անգամ անոր հետ գացած էին :

Ձկնորսներուն նաւակներէն զատ շատ անգամ ծովուն վրայ մեծ նաւեր ալ կ'անցնէին,

1-259ueh

որոնց վրայով հայրը տղայոցը կը խօսէր իմացընելով թէ ինչ կարծիք ունէր այն նաւերուն ուր երթալուն կամ ուստի գալուն վրայով, և ուրիշ շատ բաներու վրայ կը խօսէր :

Կ'ուզէ՞ք իմանալ թէ ուրիշ ինչ բաներու վրայ խօսեցաւ : Հետեւեալ գլխու մէջ կը պատմեմ ձեզի :

ԳԼՈՒԽ Ժ

ԵՍՏՈՒՄԻ ԵՄԻՆ ՏԵՂԻ :

Յակոբ և Մարիամ ու անոնց հայրը բլրոյն գագաթը ծառերուն տակը եղած նստարանին վրայ նստած էին : Ծովը խաղաղ էր, քանզի շատ հով չկար զանիկա խռովելու : Արեգակը պայծառ կը փայլէր, և ծովը ապակիի կը նմանէր : Բայց ծովուն վրայ բարձր կայմերով և ձերմակ առագաստներով նաւ մը կար : Գեղեցիկ տեսարան մըն էր անոնց աչքերուն, ծովը, արեգակը, նաւը, բլրոյն ստորոտը եղած տնակները և ձկնորսները, որոնք իրենց ուռկանները կը նորոգէին : Բոլոր այս բաներուն նայելով Մարիամ և Յակոբ շատ ուրախացան :

Նախ՝ հայրն այն մարդոց վրայով խօսեցաւ, որ գրեթէ միշտ նաւերու մէջ կը կենան. ուրիշ մարդոց վրայով ալ խօսեցաւ, որ հարիւրաւոր

և հազարաւոր մղոն հեռու երկիրներ կ'երթան ծովուն միւս կողմը. տղաքն ալ անոր խօսքերուն ուշի ուշով մտիկ կ'ընէին :

Ետքը հայրն անոնց ըսաւ, « Հեռաւոր երկիրներ բնակող մարդոցմէ ոմանք թուիս մորթ ունին, և ոմանք գրեթէ բոլորովին սեւ են, անհասկանալի օտար լեզուներ ալ կը խօսին, և այն երկիրներուն ծաղիկներն ու պտուղները մեր երկրին ծաղիկներէն և պտուղներէն շատ տարբեր են :

Բայց բան մը կայ», ըսաւ, « որ ամէն տեղ մի և նոյն է» :

« Ի՞նչ է, հայրիկ», հարցուց Մարիամ : Հայրը պատասխան տուաւ, « Ամէն տեղ Աստուած ներկայ է : Շատ ժամանակ պէտք է աշխարհիս ամենէն հեռու երկիրներն երթալու համար. բայց Աստուած հոն ալ է, ինչպէս որ հոս : Աշխարհիս մէջ շատ տեղ մեծամեծ անբնակ անտառներ կան, բայց Աստուած հոն ալ ներկայ է : Անիկա ամէն տեղ է» :

« Բայց Աստուած երկինքը չէ՞ », հարցուց Յակոբ :

« Այո, երկինքն է, միշտ հոն է, բայց երկրիս վրայ ալ է. միշտ երկրիս վրայ : Աստուած միշտ մեր եղած տեղն է. մենք բնաւ մինակ չենք, քանզի Աստուած մեր հետն է, և մեր ըրածը, ըսածը և խորհածը դիտէ : Բնաւ մոռնալու չենք սա ճշմարտութիւնը թէ Աստուած

ամէն տեղ է, և վախճալու ենք անկէ արգիւ-
լուած ինչ և իցէ բան մը ընելու, ըսելու կամ
խորհելու”:

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

ՆՈՒՌԱՐԸ

Մարիամու և Յակոբայ հայրն իր պզտիկ զաւ-
կըններուն ծնած տանը մէջ շատ տարիներէ հե-
տէ կը բնակէր:

Բայց ատենօք նաւով ճամբորդութիւն ըրած
ըլլալով շատ անգամ իր տղոցը կը պատմէր
այն երկիրներուն վրայով ուր դացած էր. Մա-
րիամ և Յակոբ այս պատմութիւնները լսելէն
երբէք չէին ձանձրանար:

“Հիմա, հայրիկ”, ըսաւ Մարիամ, “քու
սենեակիդ մէջ դառնուած պաճուճապատանքին
(պէպէ) երկրպագողներուն վրայով կը պատմե՞ս
մեզի”:

“Այո, դարձեալ կը պատմեմ եթէ կ’ուզէք
լսել”, պատասխանեց հայրը: “Այն պզտիկ
արձանը զոր դուք պաճուճապատանք կը կո-
չէք՝ հեթանոսները ասորէ կը կոչեն: Աստուա-
ծաշունչն անոր կողմէ անունը կ’աւտայ: Մար-
դուն մէկը, որ զանիկա իր խրճիթը դարանին

(բաճ) վրայ կը պահէր՝
ըսաւ ինծի թէ, զա-
նիկա հոն պահելուն
պատճառն այս էր,
որ կը յուսար թէ ա-
նոր միջոցաւ վտանգէ
պիտի պահպանուէր:
Այս մարդը սովորու-
թիւն ունէր այն
կուռքին հետ խօսե-
լու, անոր առջեւը կե-

րակուր և ծաղիկ կը դնէր. և երբ դետը կ’եր-
թար ձուկ բռնելու, խօսք կուտար այս իր
աստուածը աղէկ պատուել, եթէ ան իր ուռ-
կանը ձուկերով լեցընէ: Բայց դիտէք թէ այդ
կուռքին պէս փայտի կտոր մը չի կրնար օգուտ
ընել, ոչ ալ օգուտ ընդունել, ինչու որ թէ և
մարդու պէս երեսի ձեւ, աչք, ականջ, բերան
և քիթ ունի, բայց չի կրնար ոչ տեսնել, ոչ
լսել, ոչ ալ համ կամ հոտ առնուլ: Ուստի
օր մը խեղճ մարդը չկրնալով ձուկ բռնել, շատ
բարկացաւ իր կուռքին, և զանիկա մէկդի ձգեց՝
անկէ տղէկն առնելու համար: Այսպէս այն
կուռքն իմ ձեռքս անցաւ”:

“Ի՞նչ յիմար մարդ է եղեր”, ըսաւ Յակոբ:
“Շատ յիմար էր”, պատասխանեց հայրը,
“և շատ ալ տղէտ, ուստի և խղճալու արժանի էր:
Ձինք և բոլոր աշխարհը ստեղծող ճշմարիտ

Աստուծոյ վրայ բնաւ տեղեկութիւն չունէր : Մենք ուրախանալու ենք որ Աստուածաշունչ ունինք, ան որ մեզի կը սորվեցընէ շատ գիտութիւն Աստուծոյ և անոր բոլոր գործերուն վրայ : Ուստի ըստ կարի ջանալու ենք Աստուածաշունչը չունեցողներուն զրկել . աղօթք ալ ընելու ենք որ անոնք իրենց կուռքերէն դառնան՝ ճշմարիտ և կենդանի Աստուծոյ ծառայելու” :

ԳԼՈՒԽ ԺԲ

ԵՍՏՈՒՆԻ ՍՈՒՐԻ ԵՒ ԵՐԴԵՐ Լ:

“Ուրիշ բան մը կը պատմե՞ս մեզի, հայրիկ”, ըսաւ Մարիամ :

“Ի՞նչ բանի վրայով ըսել կ’ուզես”, հարցուց հայրը :

– “Այն կռապաշտ մարդոց և անոնց կուռքերուն վրայով” :

– “Շատ աղէկ, անոնց վրայ խօսիմ” : Այն կուռքերու երկրպագողները չար մարդիկ են : Մէկզմէկ չեն սիրեր, զիրար կը խաբեն, իրարու սուտ կը զրուցեն, իրարմէ կը գողնան, և շատ անգամ ալ զիրար կը մեռցընեն : Անոնց պզտիկ տղաքներն անգամ շատ գէշութիւն կ’ընեն, և անոնց սորվեցընող չկայ, որ գիտնան բարի գործել :

Անոնք կը կարծեն թէ չաստուածները չեն բարկանար երբ մարդիկ իրարու կը փասեն, մանաւանդ թէ կը զուարճանան այնպիսի բաներ տեսնելով, և թէ այս չաստուածները կ’ուզեն բաժին ունենալ այն բաներէն զորոնք մարդիկ խաբէութեամբ և գողութեամբ ձեռք կը բերեն” :

“Ուրեմն անոնք շատ չար աստուածներ են”, ըսաւ պզտիկ աղջիկը :

“Եթէ այս տգէտ մարդոց իրենց աստուածներուն վրայով բոլոր պատմածները ճշմարիտ են, հարկաւ անոնք շատ չար ըլլալու են”, պատասխանեց հայրը : “Բայց չիտալն ըսելով անոնք աստուած չեն ամենեւին, միայն փայտի կամ քարի կամ հողի և կամ արծաթի կտորուանք են՝ զանազան ձեւով շինուած : Մարդիկ չար սիրտ ունենալով այսպիսի բաներու խելք կուտան, և կը կարծեն թէ աստուած մը չար բաներ կրնայ սիրել : Մենք աւելի աղէկ գիտենք քան թէ կռապաշտները, բայց ոչ անոր համար որ ի բնէ բարի սիրտ ունինք : Ըսէք ինծի, տղաքս, ի՞նչ է պատճառը որ մենք կռապաշտներէն աւելի աղէկ գիտութիւն ունինք” :

Տղաք կը կարծէին թէ աղէկ սորված ըլլալուն համար էր :

– “Բայց մենք աղէկ սորված պիտի չըլլայինք, եթէ Աստուածաշունչը մեզի առաջնորդ չունենայինք : Աստուածաշունչն է որ զմեզ ուրիշներէն աւելի իմաստուն կ’ընէ :

Աստուածաշունչն է որ մեզի կը սորվեցընէ թէ Աստուծոյ գործքերը, խօսքերն ու խորհուրդները բոլորն ալ սուրբ են, և թէ Անսրբութիւն կը սիրէ: Մեր Աստուածն արդար է բոլոր իր ճամբաներուն մէջ, և սուրբ է բոլոր իր գործքերուն մէջ:

ԳԼՈՒԽ ԺԳ

ՏՂԵՆ ՈՒ ՁԻՆ

«Հիմա պէտք է որ տուն դառնանք», ըսաւ հայրը: «Նոյեցէք՝ արեգակն ծածկուեցաւ ամպով, և շուտ մարը մտնելով աներեւոյթ պիտի ըլլայ. անատեն պառկելու ժամանակ պիտի ըլլայ բոլոր ձեզի պէս մանր տղոց համար»:

Ուստի Մարիամ և Յակոբ իրենց հօրը հետ բլրէն վար իջան տուն երթալու:

Ճամբան մեծ տղայ մը տեսան, որ ձիու մը առջեւն ինկած զանի կը տանէր: Ձին բեռնաւորուած կառք մը կը քաշէր:

Բեռը շատ ծանր ըլլալով՝ ձին զայն դժուարաւ կը քաշէր, թէեւ բոլոր ճիգը կը թափէր, ուստի և շատ կամաց առաջ կ'երթար: Ասոր համար տղան բարկացաւ, և շուտով երթալ ուզելով՝ ձեռքի մեծ գաւազանովը խեղճ ձին ծեծել սկսաւ:

Մերթ ոտքերուն կը զարնէր, մերթ գլխուն. և զարկած ատենը շատ գէշ խօսքեր ալ կ'ըսէր: Մարիամ դժած սիրտ ունենալով, այն անգիտութիւնները տեսնելու չէր գիմանար: Արցունք թափելով կ'ըսէր, «Այդ ինչ գէշ տղայ է, որ իր ձին այսպէս կը ծեծէ»: Հայրն ալ նոյնպէս կը խորհէր, և քիչ մը կենալէն ետքը՝ դարձաւ և ըսաւ տղուն, «Ձիուդ մի բարկանար, և մի ծեծեր զանի, քանզի ան ըստ կարի կը ջանայ իր բեռը քաշել»:

Տղան պատասխան չտուաւ, բայց ցուցուց թէ կ'ամբնար որ ուրիշները տեսան անոր անդրթութիւնը:

Անատեն հայրն իր դրպանէն (ճեպ) քանի մը պզտիկ դիրք հանեց, և անոնց մէկը տղուն տալով ըսաւ, «Ասիկա քուկդ ըլլայ, երբ ժամանակ կ'ունենաս, կարդա. բայց խօսք տուր ինծի որ ուրիշ անգամ ձեզ պիտի չծեծես»:

Տղան խօսք տուաւ. անատեն Մարիամ Յակոբ և հայրն անկէ զատուեցան դացին:

ԳԼՈՒԽ ԺԴ

ԱՍՏՈՒԱԾ ԲԱՐԻ Է

ՉԵՐԵՐՈՒՆ ԵՆԳԵՄ

«Հայր, կարծեմ թէ չար է այն տղան, որ իր ձին այնպէս կը ծեծէ», ըսաւ պզտիկ Յակոբ. «եթէ ես ըլլայի քու տեղդ՝ անոր գիրք չէի տար»:

– «Թերեւս իմ տղաս անգամ չգիտեր թէ ըստ ժամանակին ինչ ընելու պարտական է: Մանաւանդ տղայք չեն կրնար դատել ինչ որ մեծ մարդիկ պիտի ընեն. այնպէս չէ՞, Մարիամ»:

«Այնպէս է, հայր», ըսաւ Մարիամ. «բայց այն անգութ տղուն ինչո՞ւ գիրք տուիր. պատճառը մեզի կ'ըսես»:

– «Սիրտը կակղցնելու համար: Յոյս ունիմ թէ տեսնելով որ ես չբարկացայ, հապա միայն տրտմեցայ, թերեւս պիտի զլջայ իր անգթութեանը համար»:

Պզտիկ գիրքը զոր անոր տուի՝ անասունները չարչարելու վրայ է: Ինչպէս կը յուսամ, տղան այն գիրքը կարդալով, անկէ կրնայ սորվիլ թէ ուրիշ ժամանակ անասուններու հետ ինչպէս վարուելու է: Այն գիրքը պիտի սորվեցնէ անոր թէ երբ մէկը անգթութիւն կ'ընէ,

ամենէն նուազ տարածներուն անգամ, սուրբ և մեծ Աստուծոյն անհաճոյ բան մը կ'ընէ, և թէ որչափ զարմանալի է Աստուծոյ համբերութիւնը: Աղէկ չէ՞ որ այն անգութ տղան սորվի ստիկա, և զգաստանայ»:

«Այո, հայր», պատասխանեցին երկու տղայք միանգամայն:

– «Ուրեմն իմ ըրածս սաստելէ կամ ծեծելէ աղէկ չէ՞ր»:

– «Ո՛հ, շատ աւելի աղէկ»:

– «Հիմա տան մօտեցանք, բայց մեծ ճամար տուածին մ'ալ կայ, և կ'ուզեմ որ այս գիշեր պառկելէն առաջ դուք զայն սորվիք»:

Աստուած շատ ողորմած է մեզի: Մենք անոր երախտեաց մէկուն անգամ արժանի չենք: Մենք ամէն օր զանիկա բարկացնող մեղքեր այնքան կը գործենք, որ եթէ ինք բարերար և ներող չըլլար, մենք մեր բոլոր զուարճութիւնները կը կորսնցնէինք, և արտմութենէ ու ցաւէ զատ ուրիշ բան պիտի չմնար մեզի այս աշխարհիս մէջ: Բայց Աստուած կ'ողորմի մեզի, և այսպէս կը սորվեցնէ մեզի որ չարութիւն ընողներուն ողորմինք:

Աստուածաշունչը կը սորվեցնէ մեզի ողորմած ըլլալ, քանզի մեր երկնաւոր Հայրն ողորմած է»:

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

ՍՈՒՐԻ ԳԻՐԻՐԸ

Առտու մը երբ այս տղայոց հայրն Աստուածաշունչը ձեռք առաւ կարդալու՝ Մարիամ անոր ըսաւ, «Հայր, այս առտու Յովսէփայ վրայով Սուրբ Գիրքէն կը կարդա՞ն մեզի»։

«Այո», ըսաւ հայրը, «եթէ հանդարտ նըստիք, Յովսէփայ պատմութեան մէկ մասը կը կարդամ», և այնպէս ըրաւ։ Հետեւեալ օրը նախաճաշի ժամանակ Յակոբ իր հօրն ըսաւ, «Եթէ կամիս, Յովսէփայ վրայով դարձեալ կարդա այս առտու»։ Հայրն ալ այն պատմութեան ուրիշ մէկ մասը կարդաց, և այնպէս ամէն առտու մէյմէկ կտոր կարդաց մինչեւ որ լնացուց այն պատմութիւնը։

Տղայք կը սիրէին Յովսէփայ պատմութիւնը լսել։ Անոնք շատ անգամ այն պատմութիւնը լսած էին իրենց մօրմէն, որ կամ կարդացած էր և կամ անոր վրայով խօսած էր անոնց։ Եւ հիմա ալ անոնք կ'ուզէին որ հայրը կարդայ նոյն պատմութիւնը։

«Բոլորը ճշմարիտ է, այնպէս չէ՞, հայր», հարցուց Մարիամ։

«Այո, բոլորն ալ ճշմարիտ է» պատասխանեց հայրը։

«Ամէն բան», հարցուց Յակոբ։

— «Այո, ամէն բան։ Վասն զի Աստուածաշունչն Աստուծոյ խօսքն է, և անոր մէջ ամէն բան որ իբր ճշմարտութիւն գրուած է՝ ճշմարիտ է»։

— «Աստուած չինեց Սուրբ Գիրքը»։

— «Սուրբ Գիրքին մէջ գրուած ամէն բան Աստուած գրել տուաւ։ Միտքդ չէ՞, Մարիամ, թէ երբ մայրդ դուրսն էր, ուզեցիր նամակ մը գրել անոր»։

«Այո», ըսաւ Մարիամ, «բայց չկրցայ գրել, մինչեւ որ դուն իմ ձեռքս չբռնեցիր»։

— «Այո, այնպէս ըրի, գրիչը քու ձեռքիդ մէջ դրի, և քու ձեռքդ խմբիս մէջ բռնելով շարժեցի, և այնպէս մօրդ զրկուած նամակը գրուեցաւ, և ան ալ կրցաւ կարդալ զայն, և ըսաւ թէ ան իմ գրածս էր ոչ թէ քուկդ»։

«Ճիշդ այնպէս էր», պատասխանեց Մարիամ, «քանզի դուն քու ուղածիդ պէս գրեցիր։ Ես գրիչը բռնեղէն զատ ուրիշ բան մը չըրի, և այնչափն ալ չէի կրնար ընել՝ եթէ դուն ինձի չօգնէիր»։

— «Շատ աղէկ, ինչպէս որ դուն մօրդ նամակ մը գրեցիր իմ օգնութեամբս, Աստուած ալ սուրբ մարդոց գրել տուաւ ինչ որ ուզեց։ Սուրբ Հոգւով ինքն անոնց միտքերուն մէջ գրելու բաներ գրաւ, և անոնք ալ Անոր ուղած ներքին տարբեր բան մը չգրեցին»։

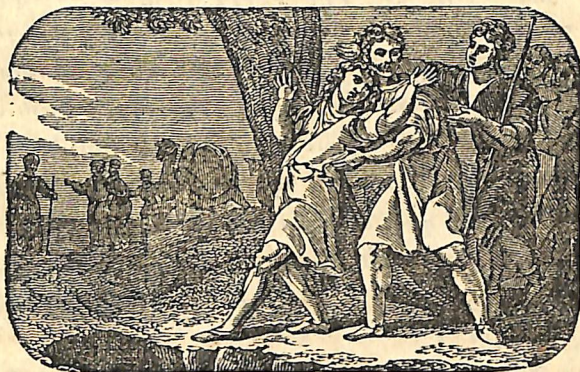
Ուստի Սուրբ Գիրքը , թէեւ մարդոց ձեռքով գրուած է , Աստուծոյ խօսքը կը կոչուի” :

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

ԲՈՂՈՐ ՄԱՐԴԻԿ ՄԵՂԱՆՁԵԼՈՒ

ՀԵՅԵՄԷՍ ՍՐՏՈՎ ԾՆԵԾ ԵՆ

“ Յովսէփայ եղբայրները , որ անոր այնչափ անգթութիւն ըրին , շատ չար մարդիկ էին , այնպէս չէ՞ , հայրիկ” , հարցուց Մարիամ :

“ Այո չար էին” , պատասխանեց հայրը :

– “ Բայց գիտէ՞ք թէ անոնց չարութիւն և անգթութիւն ընելու բուն պատճառն ի՞նչ էր” :

“ Յովսէփայ հօրը զանկա իրենցմէ աւելի սիրելն էր , այնպէս չէ՞” , հարցուց Յակոբ :

– “ Այդ բանին համար նախ և առաջ սկսան զանի ատել , բայց անոնց չարութեան բուն պատճառն ան չէր : Ես ձեզի ըսեմ ճիշդ ինչ էր այն պատճառը :

Յովսէփայ եղբայրները չար սիրտ ունէին , զԱստուած չէին սիրեր , և հոգ չէին ըներ անոր պատուիրածները կատարելու :

Անոնց սրտերը նախանձով , ատելութեամբ և ամէն տեսակ չար զգացումներով լեցուն էին . Աստուծոյ աղօթք չէին ըներ , որ Անիկա այս չար զգացումներն իրենց սրտերէն հանելով՝ տեղը բարի զգացումներ դնէր : Ուստի երբ անոնք տեսան թէ իրենց հայրն Յովսէփը աւելի կը սիրէր քան թէ զանոնք , մէկէն սկսան Յովսէփին ատել : Իրենց մտքերուն մէջ բարի բան մը չկար , որ զանոնք չար զգացումներէ և գործերէ արդիւնէր :

Ուրիշ մեծ ճշմարտութիւն մ’ալ ըսեմ ձեզի ,

Բոլոր մարդիկ չարութեան հակամէտ սրտերով աշխարհ կուգան :

Աշխարհի մէջ եղած բոլոր չար գործքերուն բուն պատճառն այս է : Յովսէփայ եղբայրներուն սրտերն ուրիշ մարդոց սրտերէն չար չէին . ինչու որ բոլոր մարդիկ մեղք գործելու հակամէտ սրտեր ունին ի բնէ : Իմ սիրելի պզտիկ տղայքս այսպիսի սրտերով ծնած են : Դուք ալ երբեմն չարութիւն կ’ընէք , այնպէս չէ՞ , Մարիամ” :

«Այո, հայր, երբեմն կ'ընենք», ըսաւ պզտիկ աղջիկը քիթին տակէն:

— «Բայց, եթէ ձեր սրտերը չար չըլլային, դուք բնաւ չար բան մը պիտի չընէիք, և այն պիտի բան մ'ընելու փափաքն անգամ պիտի չունենայիք, քանի որ անոր դէշ բան ըլլալը գիտէիք: Միշտ պիտի սիրէիք աղէկ բաները նեւ: Երբ մենք ուրիշները կը մեղադրենք անոնց չար գործերուն համար, մոռնալու չենք թէ մենք ալ շատ անգամ մեղք կը գործենք, և անոնց պէս մեղանշելու հակամէտ սրտեր ունինք»:

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

ԱՍՏՈՒԱԾ

ՄԵՐՈՒՆ ՍՈՒՐՈՒ ՍՏԵՂՆԵՅ

— «Ուրիշ ճշմարտութիւն մ'ալ պիտի ըսեմ ձեզի, եթէ դուք իմ ըսածներէս չէք ձանձրանար», ըսաւ հայրը:

«Մտքերնիդ կուգամ արդեօք այն բաներն, որ քանի մը օր առաջ ըսի ձեզի ամէն բան ստեղծող Աստուծոյ վրայով»:

«Այո», պատասխանեց Մարիամ, «դուն ըսիր թէ աշխարհն և ամէն տեսնուած բաներն Աստուած ստեղծեց»:

«Այնպէս է, բոլոր կենդանի արարածները, հրեշտակները, մարդիկը և ամէն տեսակ անասուններն Աստուած ստեղծեց: Աստուծոյ վրայով ըսածներէս ուրիշ բան մ'ալ կը յիշե՞ք», հարցուց դարձեալ հայրը:

«Դուն ըսիր թէ՝ Աստուած շատ բարերար է մեզի», ըսաւ Յակոբ:

— «Այո, շատ բարերար է, միանգամայն սուրբ: Կը կարծէ՞ք թէ սուրբ Աստուած մը պիտի ստեղծէր մարդոց պէս չար սիրտ ունեցող արարածներ, որ կ'ուզեն Աստուծոյ արդիւած բաներն ընել»:

«Ես չեմ կարծեր», ըսաւ Մարիամ, «բայց բանը ի՞նչպէս եղաւ, հայր»:

— «Մտիկ ըրէ որ ըսեմ. Աստուած մարդը սուրբ ստեղծեց. սկիզբէն մարդուն վրայ մեղք չկար. անոր խորհուրդներն և ճամբաները բոլորն ալ բարի էին: Անատեն մարդը զԱստուած կը սիրէր, և ջանք կ'ընէր ամէն բանի մէջ Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ: Անատեն աշխարհիս մէջ ոչ տրտմութիւն կար, ոչ լաց, ոչ ալ ցաւ. վասն զի մեղք չեղած տեղը տրտմութիւն ալ չկայ»:

Բայց դժբաղդաբար օր մը մարդը մեղք գործելով՝ անհնազանդ եղաւ այս բարերար և սուրբ Աստուծոյն:

Անատեն մարդուն սիրտը չարին հակամէտ եղաւ: Ասիկա մարդուն յանցանքովն եղաւ՝ ոչ թէ Աստուած զանի այնպէս ստեղծեց: Մարդը

փոխուեցաւ, բայց Աստուած անփոփոխ մնաց :
Աստուած տակաւին բարերար և սուրբ է

Ուրիշ ժամանակ դարձեալ այս բանիս վրայ
ձեզի կը խօսիմ” :

ԳԼՈՒԽ ԺԸ

ՊՕՏԻՒ ՄԵՂԻ ԶԿԵՅ

Նոյն օրը իրիկուան, Մարիամ գիշեր բարի՝
ըսելու համար հօրը սենեակը մտաւ, և սա ալ
ըսաւ անոր, “ Հայր ես բան մը գիտեմ” :

“ Իրա՛ւ, ի՞նչ բան գիտես, ըսէ տեսնեմ”,
պատասխանեց հայրը :

– “ Ես գիտեմ թէ որուն վրայով դուն այս
առտու խօսեցար. Ադամի վրայ էր” :

– “ Շիտակ ըսիր, Ադամ էր անոր անունը :
Անիկա Աստուծոյ առաջին ստեղծած մարդն էր,
Եւայ ալ առաջին կինը : Անոնք Աստուծոյ ար-
դիւածն ընելով և սուրբ չմնալով, անոնց զաւ-
կըներն ալ սուրբ չծնան :

Մենք Ադամայ ու Եւայի զաւակներն ենք,
և բոլոր այս աշխարհիս մէջ եղած մարդիկ ա-
նոնց զաւակներն են, և ամէնքս ալ չար սիրտ
ունինք :

Բայց կրնա՞ք ինծի ըսել թէ ի՛նչ էր Աստու-
ծոյ արդիւած բանը, որ Ադամ և Եւայ ըրին” :

“ Այո, կրնամ ըսել”, պատասխանեց Յակոբ.
“ անոնք պտուղ քաղեցին ծառէ մը, որմէ Աս-
տուած պատուիրած էր անոնց չուտել” :

– “ Ուրախ եմ որ ըսածներս միտք կը պահէք,
և հիմա կ’ըզեմ որ ջանք ընէք սա ալ միտք
պահելու, թէ պզտիկ մեղք չկայ :

Գուցէ մեր նախածնողք կը խորհէին թէ ար-
դիւրեալ ծառէն պտուղ մը քաղելը շատ պըզ-
տիկ յանցանք է. բայց այնպէս չէր, մեծ յան-
ցանք էր, քանզի Աստուծոյ, իրենց արարչին,
անհնազանդութիւնն էր : Իմ սիրելի տղաքս, ա-
սոր վրայ ամէն օր խորհեցէք, քանի որ կ’ապ-
րիք, և բնաւ չար բան մը մ’ընէք՝ զայն պզտիկ
մեղք համարելով, այլ յիշեցէք որ, որ և իցէ
արդիւրեալ բան ընելը մեծ մեղք է : Գիշեր բա-
րի” :

ԳԼՈՒԽ ԺԹ

ԴԵՐԵՆՔԱՆՆԵՐԸ

Մարիամու և Յակոբայ տանը քով Եկեղեցի
կար, և անոր մօտ գերեզմանատուն մը :

Գերեզմանատան դռները կղպուած չէին, և
անոր մէջ քալելու լայն ճամբայ մը կար, որ
դէպ ’ի միւս կողմի գեղեցիկ արտերը կը տա-
նէր : Անոնք շատ անգամ գերեզմանատունէն

արտերը կ'երթային, երբեմն անոնց հայրն ալ հետ կ'երթար:

Անոնց տանը պատուհաններէն գերեզմանատունը կը տեսնուէր, և շատ անգամ կը պատահէր որ երբ հոն մեռել մը կը բերուէր, տղայք թաղման պաշտօնը կը տեսնէին:

Տղայք պզտիկ էին, բայց դիտէին թէ հողը դրուած սնտուկին մէջ ինչ կար, քանզի անոնց մէկ պզտիկ եղբայրը մեռնելով, այնպէս սընտուկով թաղուած էր:

Խեղճ տղայք շատ լացին, երբ իրենց սիրելի պզտիկ եղբայրը կորսնցուցին. և անոնց անտանելի կը թուէր, որ անոր մեռեալ մարմինը հողը պիտի դրուէր, և այնուհետեւ զանի բնաւ պիտի չկրնային տեսնել: Անոնց ծնողքը ջանացին զանոնք մխիթարել ըսելով՝ թէ պզտիկ եղբորը հոգին երկինք գնաց, և թէ հոն աւելի երջանիկ պիտի ըլլայ:

Ծնողքն անոնց ըսին նաեւ որ, եթէ անոնք ալ Աստուծոյ հնազանդին և Տէր Յիսուս Քրիստոսը սիրեն, իրենց եղբայրը պիտի տեսնեն երկինքը, և անոր հետ յաւիտեան երջանիկ պիտի ըլլան:

Եղբորը մեռած ժամանակ Մարիամ և Յակոբ պզտիկ էին, և չէին կրնար աղէկ հասկընալ ամէն բան որ անոնց կ'ըսուէր. բայց կը հաւատային այն բաներուն:

Շատ անգամ կը խօսէին մեռած պզտիկ Յովհաննէսին վրայ, և կը զարմանային խորհելով՝ թէ արդեօք անիկա ինչ կ'ընէ երկինքը: Երբ գերեզմանատունէն կ'անցնէին շատ անգամ իրենց եղբորը գերեզմանին քով կը կայնէին, և անոր վրայ կը խօսակցէին:

Երբ իրենց տունը հիւր կուգար, կ'ուզէին գերեզմանատունը տանիլ զանի, և իրենց սիրելի պզտիկ Յովհաննէս եղբորը թաղուած տեղը ցուցնել. և բնաւ չէին մոռնար ըսելու թէ «Յովհաննէս երկինքն է հիմա, և մենք ալ, եթէ բարի ըլլանք և Տէր Յիսուս Քրիստոսը սիրենք, հոն պիտի երթանք երբ մեռնինք: Անատեն Յովհաննէսը դարձեալ պիտի տեսնենք, և այլ եւս բնաւ պիտի չիղատուինք անիէ, մեր հայրն ու մայրն ալ հոն պիտի ըլլան, և մենք անա-

տեն շատ երջանիկ պիտի ըլլանք”։ Ասոնք էին այս պզտիկ տղոց խորհուրդները։

ԳԼՈՒԽ Ի

ՊԵՏԻՆ ԻՆՈՐ ՄԵՂԻՐԸ ՊԵՏԺՈՒՄԻ

Աղամայ ու Եւայի վրայ խօսելուն հետեւեալ օրը Մարիամ և Յակոբ իրենց հօրը հետ գեղեզմանատունը պտըտելու երթալով, սիրելի Յովհաննէսին գերեզմանին քով կայնեցան, և հայրն ըսաւ անոնց «Գիտէ՞ք, ինչո՞ւ համար ձեր եղբօրը մարմինը հողը դրուեցաւ»։

«Այո», պատասխանեց պզտիկ աղջիկը արցունք թափելով, քանզի առանց արցունքի Յովհաննէսին վրայով չէր կրնար խորհիլ, «մեռաւ, և անկէ ետքը մարմինը գերեզման դրուեցաւ»։

«Բայց ինչո՞ւ մեռաւ», դարձեալ հարցուց հայրը։

— «Հիւանդ ըլլալուն համար, այնպէս չէ՞, հայր»։

«Այո», պատասխանեց հայրը, «շատ սաստիկ էր անոր հիւանդութիւնը. սիրելի մանկիկը շատ ցաւ քաշեց»։

Բայց ուրիշ բան մը պիտի հարցընեմ ձեզի։ Ինչո՞ւ համար քու սիրելի եղբայրդ Յովհան

նէս անանկ սաստիկ հիւանդութիւն և այնչափ ցաւ քաշեց»։

Մարիամ և Յակոբ երկուքն ալ շփոթեցան։ «Հասկըցընեմ ձեզի» ըսաւ հայրը, «եթէ այս աշխարհիս մէջ մեղք չըլլար, ոչ ցաւ, ոչ հիւանդութիւն և ոչ ալ մահ պիտի ըլլար։ Բայց Աստուծոյ կամքն և օրէնքն այս է որ մեղքը պատժուի, և մեղքին մէկ պատիժն ալ մահն է։ Քու սիրելի եղբայրդ Յովհաննէս մեռաւ, մեղաւոր ծնողներէ ծնած ըլլալուն և մեղսալից բնութիւն ունենալուն համար»։

Ամենուն ալ մահուան բուն պատճառն այս է։ Մահը տեսակ մը պատիժ է, որով սուրբ և արդար Աստուած կը պատժէ մեղքը։ Աշխարհիս մէջ մեր կրած բոլոր տրտմութիւնները մեր վրայ կու գան մեղանշական բնութիւն մը ունենալու համար։ Բայց ամենէն գէշն այս չէ. մարմինը մեռնելէն ետքը՝ անմահ հոգին ալ կրնայ պատժուիլ։ Աստուած Սուրբ Գիրքին մէջ կ'իմացընէ մեղի թէ ամէն մեղք դործող հոգին պիտի պատժուի։ Այնպիսի հոգի մը երկինք չի կրնար երթալ որ երջանիկ ըլլայ, այլ դժոխքը պիտի բանտարկուի, ուր ամէն բան թշուառութիւն է և ցաւ»։

ԳԼՈՒԽ ԻԱ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՆ

ԵՄԵՆԷՆ ԼԵՒԸ

Խեղճ Մարիամ շատ տրտմութիւն զգաց և շատ արցունք թափեց մինչ հայրը մեղաց պատժոյն վրայով կը խօսէր։ Հայրը տեսաւ ասիկա, և չէր ուզեր որ աղջիկը արտում մնար, ուստի ըսաւ, «Գերեզմանատունէն ելլենք, արտերը քիչ մը պտըտինք, և անատեն բան մ'ըսեմք եզի և Յակոբայ, որով մխիթարուիք։ Ճշմարտութիւններուն ամենէն լաւը ձեզի պիտի ըսեմ»։

Անատեն անոնք արտերը գացին, և քանի որ կ'երթային Մարիամու արցունքը կտրեցաւ։ Թերեւս գիտէր հօրը զրուցելու այն ուրախաւար և մեծ ճշմարտութիւնը, քանզի տարակոյս չկայ թէ շատ անգամ լսած էր անոր վրայով։ Բայց այնպիսի ճշմարտութիւններ կան, որ անոնց վրայ որչափ որ խօսինք կամ խօրհինք, տակաւին քիչ է։

«Ձեզի բան մը կ'ուզեմ հարցնել. շատ անգամ լսած էք ինչ որ ես և ձեր սիրելի մայրը և ուրիշներ Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով խօսած և կարգացած ենք, այնպէս չե՞նք»։

«Այո, հայր, շատ անգամ», պատասխանեց Մարիամ։

«Ուրեմն կրնա՞ն ըսել ինծի թէ Տէր Յիսուս Քրիստոս ո՞վ է»։

«Այո, Աստուծոյ Որդին է»։

«Ուստի սիրելի աղջիկս, մարդոց դիտցած ճշմարտութիւններուն ամենէն լաւը սա է որ, Տէր Յիսուս Քրիստոս, Աստուծոյ Որդին, աշխարհ եկաւ մեզի պէս մեղաւորները փրկելու։ Հիմա մտիկ ըրէք, քանզի շատ կը փափաքիմ այս մեծ ճշմարտութիւնը պարզապէս ձեզի հասկըցնել։

Աստուած վճռած է որ եթէ մարդիկ Անոր դէմ մեղանշեն, պատժուին, տրտմութիւն ունենան այս աշխարհիս մէջ, անոնց մարմինները մեռնին, հոգիներն ալ երկինքէն աքսորուին։ Մեր նախածնողք, Ադամ ու Եւայ, Աստուծոյ այս վճիռը գիտէին, սակայն Անոր դէմ մեղանշեցին։ Նմանապէս բոլոր մարդիկ Աստուծոյ դէմ կը մեղանշեն։ Ուստի պէտք է որ ամէնքը պատժուին, քանզի Աստուծոյ խօսքն ի հարկէ պիտի կատարուի։ Բայց Աստուած ուզելով մեղաւորներուն հոգիները փրկել, փրկիչ մը գտաւ, իր սիրելի Որդին, որ աշխարհ գալով մարդու մը պէս ապրեցաւ և խաչին վրայ մեռնելով՝ մեղաւորներուն տեղը մեղաց պատժը կրեց. և այս կերպով Աստուծոյ խօսքն աւրուած չըլլալով՝ Անոր արդարութիւնը յայտնուեցաւ, և միանգամայն մարդոց փրկուելուն ճար մը գտնուեցաւ. քանզի ով որ իր մեղքե-

բուն վրայ զղջալով՝ Աստուծոյ սիրելի Որդւոյն անունովը թողութիւն կը խնդրէ՝ պիտի փրկուի :

Աստուած անոր նոր սիրտ և ուղիղ հոգի կուտայ, և այսպէս մարդը կը պատրաստուի երկինք երթալու և հոն բնակելու յաւիտեան :

Եթէ մենք այսպէս ընենք, Աստուած մեզ ալ պիտի պատրաստէ երկնից համար : Մեծ ճշմարտութիւններուն ամենէն լաւն ասիկա չէ” :

ԳԼՈՒԽ ԻԲ

ՓՈՒՇԼԷ ՊՍԵՆԸ

Մարիամու և Յակոբայ Հայրն այն ժամանակ Աստուծոյ սիրոյն վրայ ուրիշ բան մը չըսաւ անոնց :

Գիտէր թէ պզտիկ տղայք կը ճանձրանան երբ բանի մը վրայով շատ կը խօսուի, և բնաւ չէր ուզեր անոնց մտքերն այսպէս ճանձրացընել. ուստի սկսաւ խօսիլ ուրիշ բաներու վրայ : Արտերուն մէկուն մէջ պզտիկ լիճ մը կար, որուն եզերքն երկայն կնիւն (սաւ) կը բուսներ : Հայրն ասոնցմէ քանի մը հատ քաղելով ըսաւ տղոյը, “Տղայութեանս ժամանակ շատ կը զուարճանայի կնիւններն հիւսելով և պզտիկ կողովներ շինելով :

Սիրելի քոյր մ’ունէի, որուն հետ շատ անգամ արտերը կ’երթայի, և ասոնց պէս կնիւններ կը թողւէինք : Կը յիշեմ թէ անգամ մը գլխարկ (շաֆէ) շինեցինք քրոջս պաճուճապատանքին (պէպէ+) համար” :

“Այսպիսի գլխարկ մը շատ գեղեցիկ է”, ըսաւ Յակոբ :

“Ես ալ կ’ուզեմ այնպիսի գլխարկ մ’ունենալ պաճուճապատանքիս համար”, ըսաւ Մարիամ. “Եթէ կամիս, ինծի համար հատ մը շինէ” :

“Հոս չեմ կրնար շինել”, պատասխանեց Հայրը, “Քանզի ասեղ և դերձան պէտք է : Բայց բան մը կրնանք ընել. հիմա ասոնցմէ շատ մը հիւսելով տուն կը տանիք, և յետոյ ձեր մօրմէն կը խնդրէք որ զանոնք մէկտեղ կարէ” :

Ուստի երեքն ալ նստան. և Մարիամ հօրը հիւսած ժամանակը կը գիտէր զանի :

Հայրն երբ բաւական հիւսեց, անոնցմէ պղծտիկ պսակ մը շինելով՝ դրաւ Մարիամու գլուխը որ իր գլխարկը հանած էր : Մարիամ այնչափ հաւնեցաւ պսակին, որ կ’ուզէր զանիկա գլուխը դրած մինչեւ տուն երթալ, իր գլխարկն ալ հօրը տալ : Բայց հայրը, “Ոչ”, ըսաւ, “Լաւ է որ գլխարկդ դնես, և եթէ կ’ուզես՝ պսակն ալ ես կը տանիմ” : Աղջիկը հաճեցաւ այնպէս ընել, քանզի գիտէր թէ միշտ հօրը կամացը հպատակիլ աղէկ է :

Անոնց եղած տեղւոյն մօտերը տեսակ մը մո-

ըննի կը բռնանէր, երկայն ճիւղերով և փուշերով լեցուն, որ ճամբուն վրայ կախուած էին:

Մարիամու շրջագրեստը (Ֆիստի) փուշերուն մէկէն բռնուեցաւ, և պէտք եղաւ որ հայրը զայն ազատէր անկէ: «Այսպիսի փշոտ ճիւղերէ չինուած պսակ մը կը սիրեն», հարցուց հայրը, երբ Մարիամ փուշերէն ազատած էր:

— «Ամենեւին չեմ սիրեր, հայր, ան զիս պիտի ճանկըռտէ, ինծի պիտի վնասէ, և միսս պիտի արխնոտէ»:

«Կարծեմ թէ այնպէս պիտի ըլլար», ըսաւ հայրը, «ես բնաւ չեմ ուզեր քեզի վնասել, աւելի կ'ընտրեմ ինծի վնասել քան թէ քեզի: Գիտեն արդեօք, ատենօք որո՞ն գլուխը փուշէ պսակ դրին»:

«Յիսուսին», պատասխանեց պզտիկ աղջիկը: Այսպէս խօսակցելով տուն հասան:

ԳԼՈՒԽ ԻԳ

ՊԶՏԻԿ ՏՂՈՅ

ՀԼԵՄԵՆ ԱԵՅ ԻՐԻՍՏՈՍԻ ԵՐԹԵԼՈՒ

Մարիամ և Յակոբ միշտ կ'ուզէին պառկելէն առաջ իրենց հօրը սենեակն երթալ և, Գի-

շեր բարի, ըսել անոր. և եթէ անատեն հայրը չատ գործ չունենար, զանոնք քովը կ'առնէր և այլեւայլ նիւթերու վրայ քիչ մը անոնց հետ կը խօսէր:

Վերը յիշուած խօսակցութեան գիշերը, երբ տղայք անոր քով նստած էին, հայրն ըսաւ, «Կը յիշէ՞ք ինչ բանի վրայ էր մեր խօսակցութիւնը դերեզմանատան և արտերուն մէջ»:

«Տէր Յիսուս Բրիստոսի վրայով էր», պատասխանեց Յակոբ:

«Այնպէս էր», ըսաւ հայրը. «ուրեմն կըրնա՞ք ըսել ինծի թէ ո՞ր է հիմա Տէր Յիսուս»:

«Երկինքն է», ըսաւ պզտիկ աղջիկը:

— «Ուրիշ տեղ ալ չէ՞»:

«Չեմ գիտեր», պատասխանեց Մարիամ:

«Երկրիս վրայ ալ է», ըսաւ հայրը. «Անիկա Աստուած է, ինչպէս որ մարդ ալ է. քանզի հայրը, Որդին և Սուրբ Հոգին մէկ Աստուած է: Այսպէս ըլլալով՝ Անիկա կարող է մեղաւորները փրկել, և բոլոր իրեն եկողները օրհնել: Բայց կ'երեւայ թէ դուք չէք գիտեր անոր երթալ ինչ ըսել է: Աղօթք ընել սորված էք. երբեմն քովս ծունր դնելով աղօթք կ'ընէք ինչպէս որ պիտի ընէք այս իրիկուն»:

Կը յուսամ թէ աղօթքի մէջ ինչ որ պիտի ըսէք, անոր վրայ պիտի խորհիք»:

Անատեն տղայքը ծունր դրին հօրը քով, և քանի մը պարզ խօսքերով կարճաւօտ աղօթք

մ'ըրին՝ ինչպէս որ սորված էին : Կարծեմ թէ անոնց հայրն ալ աղօթք մ'ըսաւ, անոնց ծնկան վրայ եղած ժամանակը :

Աղօթքը լմնցնելէն ետքը հայրն ըսաւ, « Սիրելի տղայքս, եթէ սրտանց աղօթք ընէք, Յիսուս Քրիստոսի դացող կ'ըլլաք : Ո՛վ որ անկեղծութեամբ Քրիստոսի աղօթք կ'ընէ, և կը հաւատայ թէ Անիկա կարող է իրեն ներել և զինքն օրհնել, Անոր դացած կ'ըլլայ, և Ան ալ ըսած է թէ իրեն դացողներուն մէկը պիտի չվաճնաւորի : Ուրիշ մեծ ճշմարտութիւն մ'ալ պիտի ըսեմ ձեզի, որ ձեր սիրտերն ուրախացնէ երբ անոր վրայ խորհիք, այսինքն թէ՛ պզտիկ տղայոց հրաման կայ Քրիստոսի երթալ :

Անիկա, « Թող դան՛ », ըսած է : Ժամանակաւ երբ ինք երկրիս վրայ էր, ծնողք իրենց տղայքն անոր բերին, որ անոնց վրայ ձեռք դնէ և զանոնք օրհնէ :

Քովը կեցող քանի մը չափահաս մարդիկ կը յանդիմանէին բերողները, բայց Աստուծոյ բարերար և հեզ Որդին ըսաւ, « Թող տուէք ատմանր տղոցը, և մի արդիւնէք ատոնք ինծի դալէն, ինչու որ երկնից Թագաւորութիւնը ատանկներունն է՛ », :

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

ԾԱՆՆԻՆԵՆ ՏԵՐԵՎԵՐՁԸ

Առտու մը Մարիամու և Յակոբայ հօրը սենեակին դուռը զարնուեցաւ, բայց ձայնը քիչ ըլլալուն համար, հայրը վստահ չէր թէ իրօք դուռը կը զարնուէր թէ ոչ. ուստի առանց բան մ'ըսելու ականջ դրաւ : Քիչ մ'ետքը դուռը նորէն զարնուեցաւ աւելի ուժով, և անատեն « Հրամայեցէք », ըսաւ հայրը : Դուռը բացուեցաւ, և պզտիկ Մարիամ և եղբայրը ներս մտնելով ըսին, « Հայր, հիմա մենք սորվեցանք քու դուռդ բանալ. ուստի երբ ուրիշ անգամ զարնենք, հարկ չէ որ դուն տեղէդ ելլես » :

« Կը տեսնեմ որ դուք կրնաք դուռս բանալ », ըսաւ հայրը, « բայց ձեռքիդ ի՞նչ է, Յակոբ » :

— « Չե՞մ գիտեր, հայր, այսօր չորս տարին լմնցուցի, ու հինգերորդը մտայ, և ասիկա իմ

ծննդեանս տարեդարձին կարկանդակն է, որ քեզի համար բերի”:

Այն կարկանդակը շատ աղէկ էր, քանզի Յակոբայ մայրը չինած էր զայն: Երբ Հայրը կերաւ՝ “Շատ աղէկ է”, ըսաւ: Ասոր վրայ Յակոբ ուրախ եղաւ. մեծ տրտմութեան պատճառ պիտի ըլլար անոր՝ եթէ կարկանդակը չինուելու ժամանակ աւրուէր:

“Գու տարեդարձդ մոռցած չէի, Յակոբ”, ըսաւ հայրը, “ծնողք այնպիսի օրերը չեն մոռնար”:

Ես չամչով կարկանդակ չունիմ որ քեզի տամ, բայց կարծեմ թէ պզտիկ գիրք մը կրնամ գտնել տարեդարձիդ օրը պարգեւ տալու քեզի:

Հիմա կրնաս քիչ մը կարդալ, և թերեւս գալու տարեդարձէն առաջ, բոլորովին պիտի լմնցնես այս գիրքը, և անատեն աւելի մեծը կուտամ քեզի”:

Յակոբ Հօրմէն խնդրեց որ իր անունը գրէ գրքին մէջ, և ըսաւ, “Այսօր ասկէ քիչ մը պիտի կարդամ մօրս”:

“Յակոբ”, ըսաւ հայրը, “կարծեմ թէ քիչ մ’առաջ ըսած խօսքերուս վրայ աղէկ խորհած չէի, երբ զանոնք ըսի: Կը յիշես ինչ ըսի քեզի”:

– “Ըսիր թէ գալու տարեդարձիս աւելի մեծ գիրք մը պիտի տաս ինծի, հայր”:

– “Այո, բայց կրնայ ըլլալ որ իմ պզտիկ տղաս չապրի մինչ միւս տարեդարձին օրը: Յակոբ,

կը ջանա՞ն այս ճշմարտութիւնը միտքդ պահել, թէ չորս տարեկան պզտիկ տղան ալ կրնայ մեռնիլ”:

“Եթէ այնպիսի բան մը պատահի, երանի՜ թէ այն ատեն երկինք երթայի ես”, ըսաւ Յակոբ:

“Ուստի, սիրելի զաւակս, եթէ ատանկ փափաք մ’ունիս, պէտք է որ հիմակուընէ սկսիս Յիսուսը սիրել և անոր աշակերտն ըլլալ”, պատասխանեց հայրը:

ԳԼՈՒԽ ԻԵ

ՓՈԹՈՐԻԿ ՄԸ

Յակոբայ ծննդեան տարեդարձէն քանի մ’օր ետքը մեծ փոթորիկ մը ելաւ, որ գիշերուընէ սկսաւ: Մարիամ և Յակոբ չարթընցան, քանզի տղոց քունը ընդհանրապէս խորունկ է, բայց անոնց հայրն ու մայրը քանի մը ժամ շարունակ հովին անձրեւին և որոտման ձայնը լսած, և փայլատականց պայծառ լոյսը տեսած էին: Երբ Մարիամ և Յակոբ ալ առտուանց անկողինէն ելան, այն սոսկալի որոտումը լսելով՝ շատ վախցան, և կը կարծէին թէ այնչափ առատ անձրեւ բնաւ տեսած չէին:

Անոնց պատուհանին դիմացի ճամբան լիճ մը դարձած էր, հոմի ալ այնչափ սաստիկ էր, որ ծխներուդին մէջէն փչած ժամանակը կը լսուէր անոր ձայնը: Տղայք կը կարծէին թէ տունը կը շարժէր, ուստի և շատ ուրախացան երբ ծնողաց քով երթալու պատրաստուեցան:

Նախաճաշիկի սենեակէն պարտէզը կը տեսնուէր: Նախընթաց օրը՝ այս պարտիզին ճամբուն երկու կողմի բարձր կոթերով և գեղեցիկ դըլուխներով շուշաններուն վրայ կը սքանչանային տղայքը, բայց հիմա տեսան որ այն ծաղիկները հովէն ծռած և անձրեւէն զարնուած էին, այնպէս որ անոնց գեղեցկութիւնը բոլորովին խանդարուած էր: Տղայք շատ տրտմեցան շուշաններուն այսպէս աւրուած ըլլալուն վրայ: Անձրեւը դեռ կուգար և հովը կը փչէր, թէեւ փայլատակէն այնչափ սաստիկ, որոտման ձայնն ալ գիշերուան պէս չէր, բայց դեռ Մարիամ ու Յակոբը վախընկելու չափ բան կար, այնպէս որ անոնք սիրտ չունէին խաղալու:

Նախաճաշիկի ժամանակ հայրը խօսելով Աստուծոյ մարդասիրութեանը վրայ ըսաւ անոնց, «Փոթորիկը կը ղրկուի օդը մաքրելու և զայն պարզ ու առողջարար ընելու համար»:

Խօսեցաւ նաեւ Աստուծոյ ողորմութեանը վրայ՝ որ զանոնք անվտանգ պահած էր բոլոր գիշերը, միանգամայն ըսաւ անոնց թէ Աստուծոյ համար որչափ դիւրին է, եթէ կամենայ,

այնպիսի փոթորիկ մը ղրկել որ մէկ ժամու մէջ ամբողջ երկիրը կործանէ: Նաեւ չմոռցաւ ըսելու տղոցը թէ բոլոր զԱստուած սիրողներն ապահով են ամէն փոթորիկէ, և թէ բան մը չի կրնար անոնց վնասել. քանզի եթէ իրենց երկնաւոր Հայրը յարմար կը տեսնէ զանոնք պահել, փոթորիկ մը չի կրնար դաշիւ անոնց, և թէ երբ Աստուած յարմար կը տեսնէ որ անոնք մեռնին փոթորկով կամ ուրիշ կերպով, անատեն անոնց երանեալ հոգիներն իր քովը կ'առնու:

ԳԼՈՒԽ ԻԶ

ՎՏԱՆԳԸ ՄԵՁ ՄԵՐ

ՊԵՐՏԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍԵՏԵՐԻՆԻ ԵՏ ՊԵՆՆԻՈՒ ԶԻ:

Կէս օրուան ատենները փոթորիկն անցնելով՝ հովը կտրեցաւ, անձրեւը դադրեցաւ, որոտում չէր ըսուեր և փայլատականց լոյսն ալ չէր տեսնուեր: Արեգակն ամպերուն ետեւէն ելլելով՝ այնպէս պայծառ կը ծագէր, որ ճամբաները շուտով սկսան չորնալ, և պզտիկ թռչուններն՝ որ մինչեւ այն ատենը հանգարտ և լուիկ կեցած էին, հիմա ծառէ ծառ կը թռչ-

չրտէին և իրենց անուշիկ երգողն օգը կը լե-
ցընէին :

Մարիամ և Յակոբ շատ ուրախացան որ փո-
թորիկն անցաւ :

Բայց մինչ անոնք կ'ուրախանային, անոնց
ծնողքը տխուր լուր մ'առին :

Մարդ մը եկաւ անոնց իմացընելու թէ ծո-
փուն մօտ տուներուն մէջ բնակող խեղճ կանայք
և տղայք շատ տրտմութեան մէջ են . քանզի ի-
րենց ընտանիքէն բոլոր ձկնորսներն առջի գի-
շերը նաւակներով ծովն ելած էին ձուկ բռնե-
լու, և հիմա այն նաւակներէն միայն մէկը կը
տեսնուէր . ուստի կը վախնային թէ միւս նա-
ւակներն ընկղմած և բոլոր մէջի մարդիկ խեղ-
դուած էին : Նաեւ կ'երեւար թէ տեսնուած
նաւակն անգամ պիտի չկրնար ցամաքը հաս-
նիլ : Երբ Մարիամու ու Յակոբայ հայրը լսեց
ասիկա, թէեւ շատ յոյս չունէր որ պիտի կըր-
նար ձկնորսներուն մեծ օգնութիւն մ'ընել,
բայց ինքզինք պարտաւոր կը ճանչնար ձեռ-
քէն եկածն ընել : Արդէն յիշուած է թէ ինք
Ժամանակաւ ճամբորդութիւն ըրած էր . ուստի
գիտէր ծովուն վտանգներն, և կը կարծէր թէ
կարող պիտի ըլլար դէթ քիչ մը օգնել վտան-
գի մէջ եղող այն խեղճ մարդոց . ուրեմն ելաւ
նաւաստեաց հանդերձին նման խոշոր հանդերձ
մը հագաւ որ ծովն երթայ :

Մարիամ իր հօրն երթալը տեսնելով՝ լալ

սկսաւ, և կը խնդրէր անկէ որ նաւակով ծովը
չէլէ, չըլլայ թէ խեղդուի : Հայրը համբուրեց
պզտիկ աղջիկը, և ըսաւ, « կը խոստանամ զգու-
շանալ և վայրապար զիս վտանգի մէջ չձգել : Բայց
առտուան ըսածս միտքդ բեր, և սա մեծ ճըշ-
մարտութիւնն ալ յիշէ, սիրելի Մարիամս, թէ
մենք պարտաւոր ենք ըստ կարի օգնել մեր
ընկերներուն և թէ վտանգը մեզ այս պարտա-
ւորութենէն ետ պահելու չէ » :

Անատեն հայրն ու մայրն իրարու հետ քիչ
մը խօսելէն ետքը, հայրը պզտիկ աղջիկն ու
Յակոբը համբուրելով, « Մնաք բարով », ըսաւ,
և շուտ մը դէպ 'ի ծով քալեց :

ԳԼՈՒԽ ԻԷ

ՏՂԱՅՈՅ ՀԱՅՐՆ

ԵՊԵՆՈՎ, ԿԸ ԴԵՌԵՆՅԱՆ

Մարիամ և Յակոբ այն օրէն առաջ իրենց
հայրը նաւաստուոյ հագուստով տեսած էին :
Ամառները երբեմն անիկա տղայքն և անոնց
մայրը կ'առնէր և նաւակով ծովը կ'ելլէր : Ան
ատեն նաւավարի գլխարկ և բաճկոն կը հագ-
նէր, և տղայքն անոր վրայ ձկնորսի հագուս-
տը տեսնելով կը խնդային : Բայց հիմա չիւրն-
դացին : Անոնց սրտերը վախով լեցուած էին,

յիշելով որ իրենց հայրը համարձակութեամբ այնպիսի մեծ փոթորիկէ մը ետքն այն ալեկոծեալ ծովը պիտի ելլէր : Սակայն մայրը շատ ջանաց անոնց հոգը փարատել :

Շատ ժամանակ տեւեց մինչեւ որ հայրը տուն դարձաւ : Կէս օրին չեկաւ, և ընթրիքին ժամանակն ալ դեռ դուրսն էր :

« Թող տուր որ քիչ մ'ալ կենամ, մայր », ըսաւ Մարիամ, երբ պառկելու ժամանակն եկաւ, « թերեւս հայրս հիմա կուգայ » :

Յակոբ ալ ըսաւ, « Ես ալ կ'ուզեմ պառկելն առաջ զանիկա տեսնել » : Մայրը հաճեցաւ անոնց խնդիրքը կատարել, անոնք ալ պատուհանին առջեւը կայնած հօրը դալուն կրսպատէին :

Վերջապէս ճիշդ երբ տղոց մայրն, « Մէկ մա պառկելու էք », կ'ըսէր, տղայք պոռացին, « Սհա կուգայ, հայրս կուգայ », և սենեակէն դուրս փողոցը վազեցին զանի դիմաւորելու : Եկողն արդարեւ հայրն էր : Անիկա զանոնք գիրկն առաւ ու ըսաւ, « Ի՞նչ է աս, իմ պղզտիկ զաւկներս, տակաւին պառկած չէ՞ք » :

– « Ոչ, քանզի մայրս հրաման տուաւ որ ըսպասենք : Բայց, հայր, քու լաթերդ որչափ թաց են : Ինչէ՞ն այսպէս եղան » :

« Վաղը կը պատմեմ ձեզի », ըսաւ հայրը, « հիմա պառկելու էք. շնորհակալ եմ ձեզի որ դուրս եղած ժամանակս զիս մտքէ չհանեցիք » :

Ս.յս միջոցին տուն մտան, և տղայքն իրենց յօժար կամօքը ննջելու դացին :

Բայց երթալէն առաջ չմոռցան հարցընել թէ արդեօք այն խեղճ ձկնորսներէն խեղդուող եղա՞ւ : « Ոչ, մէկը չխեղդուեցաւ, ուրախութեամբ կ'ըսեմ թէ բոլորն ալ ողջ մնացին », ըսաւ հայրը :

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

ԾՈՒՂԵՐԻՆԻ

Հետեւեալ առտուն նախաճաշիէն ետքը հայրը հարցուց իր զաւկներուն, « Հետս պտըտելու երթալ կ'ուզէ՞ք այս առտու » :

« Սյո, հայր », պատասխանեցին երկուքն ալ, և ժամանակ չկորսնցընելով իրենց սենեակը վազեցին, ու շուտով եկան դուրս երթալու պատրաստ :

Հայրն ալ պատրաստ ըլլալով՝ մէկտեղ ճամբայ ելան :

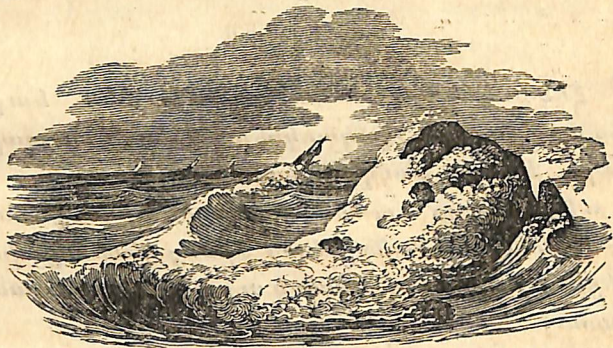
« Ո՛ր պիտի երթանք, հայր », հարցուց Մարիամ :

« Բլրոյն դադաթը, և ետքը ձկնորսներուն տնակները », ըսաւ հայրը :

« Ուրախ եմ », ըսաւ աղջիկը. « ուրեմն իրիկուան պատահած բաները պիտի պատմես, և պատմած ժամանակդ մենք ալ ծովը կրնանք նայիլ » :

Պայծառ առտու մըն էր, միայն հովը քիչ մը

չատ էր, քանզի փոթորկէն ետքը դեռ բոլորովին իջած չէր: Ճամբան տեղ տեղ տղմոտ էր, բայց տղոց հոգը չէր, քանզի անոնց ոտքի ամանները հաստ էին, և ուր որ ճամբան շատ գէշ էր, հայրը կը գրկէր տղայքը: Շուտով բլրոյն գագաթը հասան, և հոն նստարանները չոր գտնելով՝ նստան քիչ մը յոգնութիւն առնելու:

Ծոփն առջի օրը տեսածնուն պէս հանդարտ և խաղաղ չէր. մեծ ու բարձր ալիքները ցամաքին կը զարնէին, և ճերմակ փրփուրներ օդն ՚ի վեր կը հանէին: Ալիքներուն ձայնն այնչափ սաստիկ էր, որ հարկ եղաւ Մարիամու, Յակոբայ և հօրը բարձրաձայն խօսիլ որ զիրար հասկընալու կարող ըլլան:

Տղայոց տեղը բարձր ըլլալով ծովէն վախ չունէր, և տղայք կը սիրէին ալիքներուն ձայնը լսել:

«Հայր», ըսին անոնք, «հիմա իրիկունան պա-

տահածը, և այնպէս թրջելուդ պատճառը կը հաճի՞ն մեզի պատմել»:

ԳԼՈՒԽ ԻԹ

ՁԿՆՈՐՄՆԵՐՈՒՆ

ՊՏԵՆԳԻ ՄԻԷՔ ԻՅՆԵԼԸ

Հայրն ըսաւ, «Երէկ երբ այն տնակները հասայ, դուայ որ մեզի պատմուածը շիտակ էր:

Խեղճ կանայք շատ տրտմութեան մէջ էին: Ծովուն վրայ միայն մէկ նաւակ կը տեսնուէր: Աւելի ալեկոծութիւն կար քան թէ հիմա. ծովեզերքը քանի մը մարդիկ կային, որ այն մէկ հատիկ նաւակը կը դիտէին:

«Բայց, հայր» հարցուց պզտիկ աղջիկը, «այն մարդիկն ինչո՞ւ համար ծոփն ելան այնպիսի փոթորկի ժամանակ»:

— «Սիրելիս, անոնք փոթորիկը սկսելէն առաջ գացած էին: Ձկնորսներն երբեմն իրիկունէ կ'ելլեն, և բոլոր գիշերը ծովը կը կենան ձուկ բռնելու համար: Այս անգամ ալ այնպէս ըրած էին, և մինչեւ կէս գիշեր ծովը հանդարտ էր:

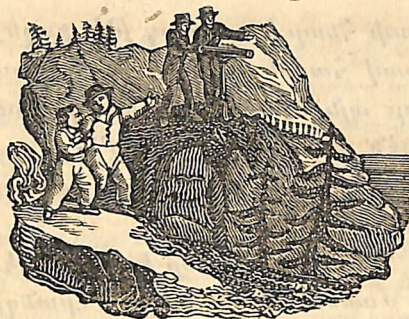
Ալիքները մեր տեսած նաւակն ասդին անդին կը տարուբերէին, և կը վախնայինք թէ այն

խեղճ ձկնորսները ծոփն ընկղմած էին փոթորկին սաստկութենէն :

Բայց մինչ այսպէս կը խօսէինք, ո՛հ, ի՛նչ ուրախութիւն զգացինք, երբ հեռուէն տեսանք որ պզտիկ առագաստ մը բացուեցաւ, և նաւակ մը երթալով ծովեզերքին մօտեցաւ, և տեսանք որ ամէն բան տեղն էր : Նաւակին մէջ երեք մարդ կար : Շատ ուրախ պիտի ըլլայիք եթէ այն խեղճ մարդոց կնիկները տեսած ըլլայիք, որոնք նաւակը դեռ ցամաքը չքաշած՝ ալիքներուն մէջէն կը վազէին զանոնք դիմաւորելու : Ծովեզերքը դտնուող մարդիկ ըստ կարի օգնութիւն ըրին խեղճ ձկնորսներուն, և արդարեւ անոնք օգնութեան կարօտ էին : Թէ և փոթորկին վտանգներէն ազատած էին, բայց շատ յոգնած էին :

Ասիկա միայն մէկ նաւակն էր, միւս երկուքըն ո՛ր էին : Եկած մարդիկը չէին կրնար ըսել : Փոթորիկը սկսելէն ետքն այլեւս տեսած չէին զանոնք : Ուստի մինչ կնիկներէն ոմանք ուրախութեամբ լեցուած էին որ այրերն ապահով դարձան, ուրիշները դառնապէս կուլային որ չըլլայ թէ իրենց էրիկները կորսուած ըլլային : Բայց երկնաւոր Հայրը հաճեցաւ անոնց ալ տրտմութիւնն ուրախութեան փոխել :

Առաջին նաւակը ցամաքը քաշուելէն քիչ մը ետքը, մէկը, որ դիտակով ծովը կը նայէր, յանկարծ պոռաց, « Նաւակի պէս բան մը կը տեսնեմ » :

Ամէնքս ալ մեր աչքերն աւոր ցուցուցած տեղը դարձուցինք, և պզտիկ բժի մը չափ բան մը տեսանք : Այն մարդը կըր-

կին ըսաւ, « Տեսածս նաւակ մին է, բայց տակն ու վրայ եղած է » : Անտէն դիտակն ինծի տուաւ՝ ես ալ նայելով տեսայ թէ ըսածը ճշմարիտ էր . նաւակը տակն ու վրայ եղած էր, բայց ինծի կողքար թէ անոր վրայ մարդու նման բան մը կը տեսնէի : Ուստի առանց ժամանակ կորսնցնելու՝ վեց մարդիկ ուրիշ նաւակ մը մտան ծոփն ելլելու » : « Դուն ալ մտա՛ր, հայր », հարցուց աղջիկը :

– Այո՛, Մարիամ, « այն վեց մարդոց մէկն ալ ես եղայ » :

« Ուրեմն քու հանդերձիդ այնպէս թրջուած ըլլալուն պատճառն այս է », ըսաւ Մարիամ . « այն տակն ու վրայ եղած նաւակին հասա՛ր » :

– Այո, ուրախութեամբ կ'ըսեմ, յարմար ժամանակին հասնելով՝ այն խեղճ մարդիկը խեղդուելէ ազատեցինք : Երկու անձինք կային հոն՝ որ նաւակը բռնած կախուած էին, բայց անոնց ոյժը դրեթէ հատած էր, վասն զի քանի մը ժամ այնպէս կախուած մնացած էին :

Արդարեւ, որչափ հնար էր, արագ թի քաշեցինք անոնց շուտով հասնելու համար, և շատ ուրախացանք երբ այն երկու կէս խեղդուած մարդոց հետ նորէն ցամաքը հասանք”:

— “Միւս նաւակն ի՞նչ եղաւ, հայր, քանզի ըսիր թէ երեք հատ էին”:

— “Այնպէս է, և անոր համար էր որ երէկ իրիկուն այնչափ ժամանակ սպասեցի, քանզի ծովեզերքէն մատ մ’անդին չդացի մինչեւ որ միւս նաւակը չտեսայ, և ետքը քիչ մ’ալ սպասեցի մինչեւ որ ձկնորսներն ողջ առողջ ցամաքը ելած տեսայ”:

Անոնցմէ բաժնուած ժամանակս ամէնքը՝ այսինքն ձկնորսներն, անոնց կանայքն և տղայքը շատ դոհ և ուրախ էին, քանզի թէեւ ձուկ բռնուած չէր, թերեւս նաւակ մ’ալ կորսուած էր, ձկնորսներէն ոմանք ալ շատ վտանգաւոր վիճակի մէջ ինկած էին, բայց փոթորկէն կեանքի կորուստ չկար: Հիմա տնակներն երթանք, և հարցընենք այն խեղճ մարդոց վրայով, որ այնչափ ժամանակ նաւակէն կախուած ջուրին մէջ մնացին”:

ԳԼՈՒԽ Լ

ՇՆՈՐՀԱՅԵԱՆԻՔԻՆ

Երբ Մարիամ և Յակոբ դէպ’ի ձկնորսներուն տուններն երթալու ճամբայ ելան, իրենց հօրն

առջեւէն վաղեցին, քանզի ճամբան աղէկ գիտէին: Երբ հոն մտնեցան, տեսան որ ձկնորսներէն ոմանք առագաստներ և ուռկաններ կարկըտելու զբաղած էին:

Ամենէն առաջ տղայքն և անոնց հայրն այն մարդիկը տեսնելու դացին որոնք խեղդուելու վտանգէն ազատուած էին: Ասոնք իրենց կանանց խնամովը քիչ մ’աղէկցած էին և կրնային քալել, ու կ’ըսէին «Քանի մը օրէն նորէն ծովն ելլելու կարող պիտի ըլլանք”:

«Բայց ի՞նչպէս կրնաք երթալ առանց նաւակի», հարցուց Յակոբ: Անոնք պատասխան տուին, «Նաւակը կորսուած չէ, այլ դտնուած և ցամաքը հանուած է, և շատ ֆխտուած ալ չէ”»: Մարիամու ու Յակոբայ հայրը շատ ուրախացաւ այս լսելով, քանզի գիտէր թէ այն մարդիկը շատ նեղութիւն պիտի քաշէին եթէ անոնց նաւակը կորսուած ըլլար:

Ձկնորսներն իրենց ընտանեացը հետ շատ շնորհակալութիւն յայանեցին տղոց հօրն՝ որ այն օգնութիւնն ըրաւ անոնց: Մարիամ և Յակոբ ասոնց խօսքը մեծ հաճութեամբ մոտիկ ըրին, և շատ ալ ուրախ եղան, որ իրենց հայրն ուրիշներուն օգնած էր իր կեանքը վտանգի դնելով:

Հայրն ալ ըսաւ ձկնորսներուն, «Կը յուսամ թէ ձեզ վտանգէ և մահէ ազատողին շնորհակալ ըլլալու մոռցած չէք: Եթէ Աստուած չօգ-

նէր ձեզի՝ մարդոց օգնութիւնը պարապ պիտի
ըլլար։ Զեզմէ կը խնդրեմ որ այս ճշմարտու-
թիւնը յիշէք, թէ ամէն օր ցամաքի և ծովու
վրայ մեզ վտանգէ ազատ պահողն Աստուած է։
Յետոյ իր գրպանէն (ձեռք) պզտիկ Աստուածա-
շունչ մը հանելով, հարցուց այն մարդոցը «Ժա-
մանակ ունի՞ք որ ձեզի ասկէ քանի մը տուն
կարդամ»։

«Այո», ըսին անոնք, «ուսինք և կ'ուզենք
մտիկ ընել եթէ կը կարդաք», և անոր բոլոր-
տիքը ժողովուեցան, անոնց կանայքն ու տղայքն
ալ մէկտեղ։

Շատ զուարճալի բան էր տեսնել այնքան
զուարթ գէմքեր՝ այնպիսի տեղ մը՝ ուր օր մ'ա-
ռաջ մեծ տրտմութիւն կը տիրէր։ Տղոց հայրը
սկսաւ կարդալ 107^{րդ} Սաղմոսին սա հետեւեալ
տուններն։

«Նաւերով ծովը խնջողները,

Ու մեծ ջուրերու մէջ գործ գործողները,

Անոնք Տէրովը գործքերը

Ու անոր հրաշքները կը տեսնեն անդունդին
մէջ։

Վասն զի ան կ'ըսէ, ու մրկալից հովը կը
հանէ,

Որ անոր ալիքները կը բարձրացնէ։

Երկինքը կ'ելլեն, ու անդունդը կ'իջնեն.

Անոնց անձերը նեղութենէ կը հալին.

Գինով մարդու պէս կը դողդղան ու կ'երերան,

Եւ անոնց բոլոր իմաստութիւնը կը հատնի։
Անատենը Տէրովը կ'աղաղակեն իրենց նեղու-
թեանը մէջ,

Ու կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն։
Մըրիկը հանդարտութեան կը դարձնէ,

Ու ալիքները կը դադարին։

Իրենք ալ կ'ուրախանան որ դադարեցան.

Եւ կ'առաջնորդէ անոնց իրենց ուղած նա-
ւահանգիստը։

Թող գոհանան Տէրովմէն իր ողորմութեանը
համար,

Ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքնե-
րուն համար»։

Ասոնք կարդալէն ետքը տղոց հայրն ուրիշ
քանի մը խօսք ալ ըրաւ ձկնորսներուն, խնդ-
րելով անոնցմէ՝ որ յիշեն թէ միայն Աստուած
կարող է մեզ ազատել թէ այս աշխարհիս վտանգ-
ներէն և թէ հանդերձելոյն մէջ մեղաց արժա-
նաւոր պատիժէն։ Յետոյ, «Մնաք բարով»
ըսելով, Մարիամու ու Յակոբայ հետ բլուրն
ելաւ։

ԳԼՈՒԽ ԼԱ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՔԱՂՅՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԵՃ. ԵՊԵՇԽԵՐՈՒԹԻՒՆՆ ԿՆՈՒՆԳՆՈՐԻՒՄ

Մինչ տուն կ'երթային, ճամբան Յակոբայ ու Մարիամու հայրը հարցուց անոնց, «Հասկը՞ցա՞ք Աստուածայունչէն կարդացածս»:

«Կարծեմ թէ քիչ մը հասկըցայ», ըսաւ Մարիամ:

– «Ուրեմն կը յուսամ թէ այն հասկըցածդ պիտի չմոռնաս: Այն մարդիկը, որ այսօր ողջ և առողջ տեսաք, կրնային ծովուն մէջ խեղդուիլ եթէ Աստուծոյ ողորմութիւնն և քաղցրութիւնը զանոնք պահած չըլլար, և այն ատենը անոնց խեղճ կանայքն ու տղայքը շատ տրտմութեան ու ցաւի մէջ պիտի մնային:

Կը վախնամ թէ անոնցմէ ոմանք այս ողորմութեանը վրայ պէտք եղածին չափ չեն խորհիր:

Մարդիկ Աստուծոյ վրայ ըստ արժանւոյն չեն խորհիր. արդարեւ ոմանք անոր վրայով բնաւ չեն խորհիր, բայց միայն անատենը որ նեղութեան մէջ կ'իյնան: Ասիկա շատ ցաւալի է և կը ցուցնէ թէ անոնց սրտերը չար են:

Ոմանք թէպէտ միշտ այնպիսի բաներ կ'ընեն

որ գիտեն թէ Աստուած արդիւած է իր Սուրբ Գրքին մէջ, և բնաւ մտքերնէն չեն անցընէր անոր պատուէրները, սակայն երբ վտանգի մէջ կ'ըլլան, անատեն կ'սկսին Աստուծոյ օգնութիւն խնդրել:

Այսպէս ընելը ուղի՞ղ է: Աղէկ է ամէն ժամանակ Աստուծոյ օգնութիւն խնդրել, և ամէն օր աղօթք ընել Անոր, և օրհնել զԱնիկա. բայց եթէ ասիկա միայն նեղութեան ատեն ընենք, և ուրիշ ժամանակ Անոր դէմ մեղանչենք, չենք կրնար յուսալ թէ Ան մեր աղօթքը պիտի լսէ:

Դարձեալ կ'ուզեմ որ գիտնաք թէ Աստուած այնչափ քաղցր և ողորմած է, որ շատ ատեն չար մարդոց անգամ կ'օգնէ, երբ Անկէ օգնութիւն կը խնդրեն:

Աստուծոյ այս բարերարութիւնը երբեմն զմարդիկ իրենց մեղանչական գործերէն զղջալու կ'առաջնորդէ, ու նաեւ ներում խնդրելու Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուսի միջնորդութեամբն, որ մեղաւորները փրկելու եկաւ:

Պիտի յիշէ՞ք միշտ այս ճշմարտութիւնը թէ Աստուծոյ քաղցրութեան նպատակն է մեղաւորներն ապաշխարութեան բերելը»:

ԳԼՈՒԽ ԼԲ

ԱՊՐԵԼԻՍՏՈՒԹԻՒՆԻՆ Ի՞ՆՉ Ե՛

«Կարծեմ դուք աղէկ չէք գիտեր թէ ապաշխարութիւն բառն ինչ ըսել է: Պզտիկ տղոց համար դժուար է այս բառը հասկնալ: Ուստի ձեզի բացատրեմ անոր միտքը:

Կը յիշես Մարիամ թէ անցած շաբթու օր մը պզտիկ աղջիկ մը շատ չարութիւն ըրաւ, բարկանալով թէ Աննա . . . »:

Մարիամ չապասեց որ հայրը մնացածն ըսէր, քանզի աղէկ գիտէր որուն վրայով կը խօսէր:

«Ես էի ան», ըսաւ, «բայց մէյ մ'ալ պիտի չընեմ»:

– «Այո, դուն էիր, Մարիամ, և թէեւ հայրդ ու մայրդ տրտմեցան քու ըրած չարութեանդ համար, բայց ուրախացան ալ երբ դուն եկար, իմ ըրածիս համար կը ցաւիմ, և ասկէ ետքը պիտի ջանամ աւելի լաւ աղջիկ մ'ըլլալ՝ ըսելով: Մենք այս խօսքն անկեղծութեամբ ըսելուդ տարակոյս չունէինք, ուստի ըսինք թէ արդաւրեւ ապաշխարած ես:

Նոյնպէս երբ մարդիկ իրենց ըրած չարութիւններուն և երկնաւոր Հօրը դէմ մեղանչելուն համար կը տրտմին, կ'ըսենք թէ անոնք կ'ապաշխարեն, անոնց տրտմութիւնն ապաշ-

խարութիւն կը կոչուի: Հիմա կը հասկընա՞նք թէ ապաշխարութիւն ի՞նչ ըսել է»:

«Այո, հայր», ըսաւ Մարիամ:

– «Ուստի երկու բան ալ կայ, զոր դուն և Յակոբ մտքերնիդ պահելու էք: Պիտի ջանա՞ք այնպէս ընել: Առաջինն սա է թէ Աստուած խօսք տուած է ամէն ճշմարտապէս ապաշխարողին ներել: Երկրորդն ալ սա է թէ ամէն ճշմարտապէս ապաշխարհողը շատ զգոյշ պիտի ըլլայ որ նորէն չարութիւն չընէ:

Հերիք չէ որ դուն կը զըջամ ըսես,

Ու չարութիւններդ ալ չարունակես:

Ապաշխարութեան յայտնի նշանը,

Նորէն չընելն է սիրած մեղքերը,

Ու ապաշխարելու անկեղծութիւնով

Յայտնի ցուցընել մէյմ'ալ չընելով»:

ԳԼՈՒԽ ԼԳ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

ԱՊՐԵԼԻՍ ԲԵՆԻՍԷԼԻՆ Ե՛

Մարիամու ու Յակոբայ հայրն անոնց ըսաւ, «Քանի մը բոպէ ծառերուն տակ նստինք, և մինչ ծովը կը նայիք՝ փոթորկի մը պատճուրիւնն ընեմ ձեզի: Ժամանակաւ նաւ մը կար ծովուն վրայ»:

«Այս ծովուն վրայ, հայր», հարցուց Յակոբ :

– «Ոչ, այս ծովուն վրայ չէր, ասկէ շատ հեռու էր, աշխարհիս միւս կողմը : Այն նաւը ցամաքէն ելած ժամանակը ծովը շատ հանդարտ էր : Նաւը տակաւին ծովեզերքէն չհեռացած...» :

«Ձկնորս կա՞ր մէջը», հարցուց Մարիամ :

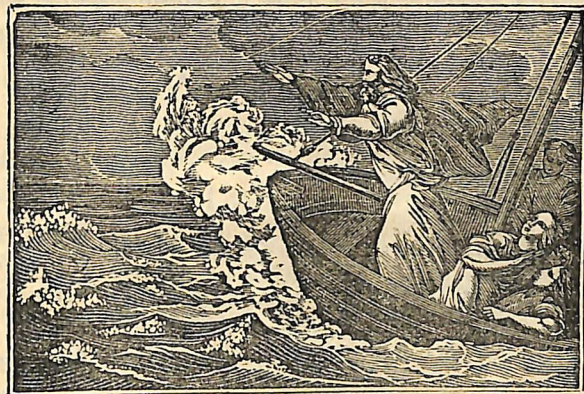
– «Ձկնորս կար, ուրիշ մարդիկ ալ կային . բայց անոնք այս անգամ ձուկ բռնելու ելած չէին, հապա ծովուն միւս կողմն անցնելու միտք ունէին : Նաւը ցամաքէն հեռանալէն քիչ մը ետքը մեծ փոթորիկ ելաւ : Հովը սաստիկ էր, և ալիքներն այնչափ բարձրացան որ նաւը կը ծածկէին : Նաւուն մարդիկը կը տեսնէին վտանգը, և սկսան շատ վախնալ :

Բայց նաւուն մէջ մէկը կար որ այն սաստիկ փոթորկէն չէր վախնար, և առանց խռովելու նաւուն մէկ կողմը հանդարտ կը քնանար :

Ետքը միւս մարդիկ անոր քովը դալով արթննուցին զանի : Կը խորհէին որ, եթէ զիրենք ազատելու կարող մէկը կայ, ան պիտի ըլլայ, ուստի ըսին անոր, «Ազատէ մեզ ինչու որ ահա կը կորսուինք» : Անտեսն ան ալ ելաւ և ծովուն նայելով ըսաւ, «Դադրէ և լուռ կեցիր» : Երբ ան այս խօսքն ըսաւ, հովը դադրեցաւ, ալիքները հանդարտեցան և մեծ խաղաղութիւն եղաւ : Գիտէ՞ք, ո՞վ էր ասիկա որուն հովն ու ալիքները հնազանդեցան» :

«Ո՞վ էր ան, հայր» հարցուց Յակոբ :

– «Տէր Յիսուս Քրիստոսն էր, և այն մարդիկ անոր աշակերտներն էին :

Յիսուս վտանգի մէջ եղող մարդոց աղաչանքներուն այսպէս մոտիկ ըրաւ և զանոնք ազատեց : Որչափ զօրաւոր էր անոր խօսքը, որ փոթորիկն անգամ անոր հնազանդեցաւ :

Այս դէպքէն սա մեծ ու փառաւոր ճշմարտութիւնը կը սորոսնայ որ, Յիսուս Քրիստոս ամէն բանի Տէրն է» :

ԳԼՈՒԽ ԼԴ

ԿՈՒՈՒՆԵՍԻՐ ՏՂԵՅԻՐ

Մարիամու և Յակոբայ հօրը տանը մօտ տուն

մը կար, ուր երկու տղայք և երկու աղջիկ իրենց հօրն ու մօրը հետ կը բնակէին : Ասոնք երջանիկ ընտանիք մը չէին, քանզի տղայք շատ անգամ կուիւ կ'ընէին, իրարու գէշ անուաներ կուտային և զիրար կը ծեծէին :

Երբեմն Մարիամ ու Յակոր, երբ իրենց պարտէզը կը խաղային այն տղայոց բարձրաձայն աղաղակները կը սէին երբեմն ալ փողոցը կը տեսնէին զանոնք որ զիրար կը ծեծէին և իրարու

վրայ հող կը նետէին : Մարիամ և եղբայրը շատ կը տրտմէին, երբ այս բաները կը տեսնէին կամ լսէին :

Անոնք կը խորհէին՝ և օր մը իրենց հօրն ալ ըսին, « Եթէ մեր սիրելի եղբայրը պզտիկ Յովհաննէս ողջ ըլլար, մենք անոր այսպիսի բան մը պիտի չընէինք, ոչ ալ անոր հետ խստութեամբ պիտի վարուէինք »:

Անգամ մը երբ այս կռուասէր տղայք մէկտեղ կը խաղային, աղջկանց մէկը ձեռքով իր մեծ եղբօրը զարկաւ ու փախաւ : Անատեն տղան գետնէն մեծ քար մ'առնելով, քրոջը ետեւէն վազեց : Այնչափ բարկացած էր որ վազած ատենը « Գեղ պիտի մեռցընեմ », կը պոռար : Աղջիկը շատ վախցաւ, քանզի գիտէր թէ եղբայրն իրմէ զօրաւոր էր, և բարկութեան ատենը ինչ փնաս որ տար՝ հոգ չէր ընէր : Ուստի ըստ կարի արագ փախաւ, բայց եղբայրն աւելի շուտ վազելով անշուշտ պիտի բռնէր քոյրը եթէ աղջիկը մտած չըլլար այն պարտէզը, ուր Մարիամ և անոր հայրը կը գտնուէին : Աղջիկն անոնց քով վազելով ըսաւ, « Կ'աղաչեմ, մի թողուք որ իմ չար եղբայրս ինծի մօտենայ, զիս պիտի մեռցընէ »:

Տղան քրոջը ետեւէն վազելով պարտէզը մտաւ առանց Մարիամու հայրը տեսնելու :

Բայց երբ զանոնք տեսաւ՝ կանկ առաւ, ու ետ պիտի դառնար : Բայց Մարիամու հայրը զանի կանչելով « Գէորգ այդ քարը վար դիր և հոս եկուր », ըսաւ :

Գէորգ իրեն հրամայուածին պէս ըրաւ, քան

զի կը վախճար փախչիլ, բայց կամաց կամաց կը քալէր : Վերջապէս անոնց քովն եկաւ, և Մարիամն հայրը տղուն և քրոջը մէյմէկ ձեռքէն բռնելով շուք տեղ մը գնաց՝ հոն անոնց հետ խօսելու : Մարիամ ու Յակոբ ալ հոն դացին մտիկ ընելու թէ իրենց հայրն ինչ պիտի ըսէր անոնց :

ԳԼՈՒԽ ԼԵ

ԿՈՌԻՆԹԻՆՆԻ ՏԵԾԿՈՒԻԼԸ

ՇԼՏՏ ԳԻՇՇ ԲՆԵՆԻ ԵՆ

Մարիամն ու Յակոբայ հայրը շատ մարդաւորութիւն ցուցուցած էր այն անգգամ տղոցը :

Երբեմն պզտիկ գիրքեր կու տար անոնց կարդալու, երբեմն իր գործին կը խրկէր զանոնք, երբեմն ալ իր պարտեզը անպիտան խոտերէն մաքրել տալով այս գործին համար ստակ կը վճարէր անոնց, և երբ անոնց կը հանդիպէր, շատ մարդասիրութեամբ կը խօսէր անոնց հետ : Այս է պատճառը որ անոնք հիմա ալ անոր հետը երթալ հաճեցան :

Հայրը հովանւոյն տակ նստաւ, և պզտիկ աղջիկը քովը նստեցուց, մինչ եղբայրն միւս կողմը կայնեցաւ :

« Ձեռքդ բռնած քարով ի՞նչ պիտի ընէիր », հարցուց տղուն :

« Լուսիան ինծի զարկաւ, և միշտ կը զարնէ ինծի », ըսաւ տղան :

– « Բայց դուն ի՞նչ պիտի ընէիր այդ քարով » :

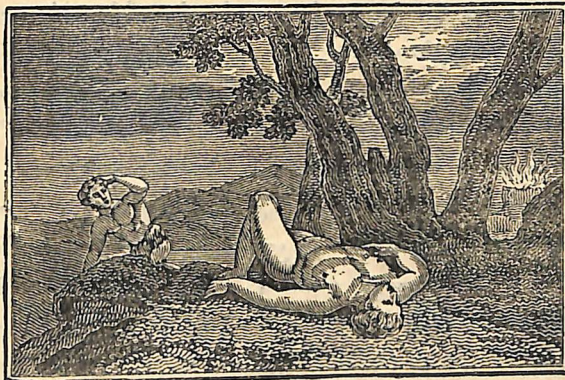
« Ըսաւ թէ քեզ պիտի մեռցնեմ », պատասխանեց Լուսիա :

– « Հասկըցայ, դարձեալ կուիւ ըրած էք » :

Անտեն Գէորգ և Լուսիա սկսան յանցանքն իրարու վրայ ձգել : Մարիամն հայրն անոնց ըսածին մտիկ ընելէն ետքը սկսաւ անոնց հետ խօսիլ :

« Եղբայրներու ու քոյրերու իրարու հետ ծեծկուիլն ո՞րչափ ցաւալի է », ըսաւ :

Անոնց յիշեցուց կայէնը, որ այնչափ չար էր

որ նոյն իսկ իր եղբայրն Աբէլ մեռցուց :

Անոնց պատմութիւն մ'ալ ըրաւ իր ծանօթ

փոքր տղու մը վրայով, որ բարկութեամբ իր պզտիկ եղբայրը զարնելով զանիկա սպաննած էր:

Անատեն Գէորգայ դառնալով ըսաւ «Դիցուք թէ քու այնչափ բարկացած ատենդ քոյրդ բռնէիր, ի՞նչ կ'ըսես, այն քարով պիտի զարնէի՞ր անոր»:

Գէորգ պատասխան չտուաւ:

«Կարծեմ թէ այնպէս պիտի ընէիր», շարունակեց Մարիամու հայրը, «և եթէ այն ծանր քարով անգամ մը անոր զարնէիր, կրնար ըլլալ որ զանի մեռցընէիր: Եւ անիկա փոխանակ հիմա հոս ողջ կենալու, ճամբուն վրայ արիւնաթաթախ պառկած, խօսելու և շարժելու անկարող պիտի ըլլար: Կ'ուզէի՞ր քոյրդ անանկ տեսնել, Գէորգ»:

Այս միջոցիս տղուն աչքերը լեցուեցան: Այն պիտի բանի մը վրայ չէր ուզէր խորհիլ, և ըսաւ «Շատ կը զղջամ»:

Յետոյ հայրը Լուսիային դառնալով այսպէս խօսեցաւ, «Ո՛րչափ մեղք է որ և իցէ բան մ'ընել ուրիշը բարկացընելու համար: Կը ցաւիմ որ համարձակեցար ձեռքդ վերցընել եղբորդ զարնելու, թէ և միտք չունէիր անոր շատ վնասել»: Աղջիկն ալ ըսաւ, «Կը զղջամ ըրածիս վրայ»: և սկսաւ լալ:

Յետոյ Մարիամու հայրն ըսաւ անոնց, «Դուք պարտական էք ձեր յանցանքներն Աստուծոյ խոստովանիլ, և անկէ թողութիւն նաեւ օգնու-

թիւն խնդրել՝ որ նորէն այսպիսի չար բան մը չընէք»:

Դարձեալ ըսաւ, «Եթէ իրարու հետ խաղաղութեամբ վարուիք, շատ երջանիկ պիտի ըլլաք: Ան մեծ Աստուածն որ ամէն բան կը տեսնէ և կը դիտէ, կը սիրէ այն տղայքն որ իրարու հետ սիրով կը վարուին. բայց ամէն օր կռուասէրներուն կը բարկանայ և կ'ըսէ թէ Վի՛մ եղած տեղս անոնք պիտի չգան»:

Հիմա նայինք թէ Սուրբ Գիրքն, որ Աստուծոյ խօսքն է, ի՞նչ կ'ըսէ ձեզի: Պէտք է իմ պատուէրս որ մէկզմէկ սիրէք: «Ան որ իր եղբայրը չսիրեր, մահուան մէջ կը մնայ: Ամէն ով որ իր եղբայրը կ'ատէ՝ մարդասպան է»: Որդեակներս, չէ թէ խօսքով ու լեզուով սիրենք, հապա գործքով ու ճշմարտութիւնով»:

Անատեն Գէորգ ու Լուսիա պարտեզէն ելլելով՝ երկուքը մէկտեղ խաղաղութեամբ տուն դարձան:

ԳԼՈՒԽ ԼԶ

ՄԵՂՈՒՆ Ի՞ՆՉ Է:

Օր մը երբ Մարիամ ու Յակոբ իրենց հօրը հետ կանանչ դաշտերուն մէջ հովանաւոր բլրակին վրայ նստած էին՝ հայրն անոնց հարցուց, «Գիտէ՞ք մեղքն ինչ է»:

Մարիամ կը կարծէր թէ գիտէ և ըսաւ, «Այո, ինչ որ չար է՝ մեղք է»:

«Բայց ի՞նչպէս գիտես թէ ո՞ր բան չար է և ո՞ր բան բարի», հարցուց դարձեալ հայրը:

«Բարկանալ, քեզի ու մօրս չհնազանդիլ, և գէշ խօսք ըսել չար է», պատասխանեց Մարիամ:

«Այո», ըսաւ հայրը. «Բայց, սիրելի աղջիկս, այդ իմ հարցմանս պատասխան չէ: Ի՞նչպէս գիտես թէ այդպիսի բաները չար են»:

– «Դուն այնպէս ըսած ես ինծի, հայր»:

– «Ուրիշ մը քեզի այնպիսի բան մը երբէք ըսած չէ՞»:

– «Այո, մայրս և Աննան ալ ըսած են»:

«Ասո՞ց մէ զատ արդեօք ուրիշ մ'ալ ըսած չէ», հարցուց հայրը:

«Չգիտեմ», պատասխանեց Մարիամ:

– «Ուրեմն ինծի մօտիկ ըրէ, և ես քեզի ըսեմ թէ ուրիշ ով ասիկա ըսած է, և ով է որ կը սորվեցընէ մեզի թէ ինչ է մեղքը»:

Նախ ըսեմ քեզի, Աստուծոյ արգիլած բաներն ընել կամ Անոր հրամայած բաները չընել մեղք է:

Աստուած մեզի ըսած է թէ պարտական ենք զինք սիրել մեր բոլոր սրտով և զօրութեամբ, և եթէ զինքը չսիրենք ըստ արժանւոյն, կը մեղանչենք: Աստուած մեզի հրամայած է նաեւ որ մեր ծնողքը սիրենք, անոնց հնազանդինք, ուստի և այս բաները չընել մեղք է:

Աստուած մեզի պատուիրած է դարձեալ անոն և մարդասէր ըլլալ, եթէ այս բանիս հակառակ ընենք, մեղք կը դործենք:

Շատ բան կայ որ Աստուած մեզի արգիլած է. գողութիւն ընելու չենք, Աստուծոյ անունը պարապ տեղ բերան առնելու չենք, ուրիշի բաներուն ցանկալու չենք, և զգոյշ ըլլալու ենք որ մեր մտքերուն մէջ պարապ և յիմար խորհուրդներ չունենանք. եթէ այս բաներէն մէկն ընենք, Աստուծոյ դէմ մեղանշած կ'ըլլանք:

Աստուած է որ մեզի կը սորվեցընէ թէ մեղքն ինչ է: Իր սուրբ Գիրքը տուած է այս բաները մեզի սորվեցընելու համար: Աստուածաշունչն է որ մեզ իմաստուն կ'ընէ, և մեղքին ինչ չար բան ըլլալը կը գիտցընէ: Առանց անոր շատ տգէտ պիտի մնայինք: Չէ՞ք յիշեր թէ անգամ մը Աստուածաշունչ չունեցող խեղճ և չար մարդոց վրայով պատմած եմ ձեզի»:

– «Այո, հայր, կռոց երկրպագողներուն համար ըսել կ'ուզես»:

– «Մեր վիճակն անոնց վիճակէն աղէկ պիտի չըլլար եթէ Աստուածաշունչն իբր առաջ նորդ մեր ձեռքը չունենայինք: Որչափ ուրախանալու ենք որ Աստուածաշունչն ունինք, այն մեզի կ'իմացընէ թէ մեղքն ինչ է»: Վերջապէս, «Դուք Աստուծոյ դէմ բնաւ չէ՞ք մեղանչեր», հարցուց անոնց հայրը:

“Կը վախճանք թէ երբեմն կը մեղանչենք”,
ըսին Մարիամ ու Յակոբ:

– “Եթէ Անոր դէմ մեղանչէք, ի՞նչ պիտի
ընէ Ան”:

Տղայք այս հարցման չկրցան պատասխանել,
ուստի փոխանակ անոնց, հայրը պատասխան
տուաւ ըսելով, “Աստուած կամ մեզ պիտի
պատժէ, և կամ մեզի պիտի ներէ: Եթէ մեզ
պատժէ, այնպէս պիտի ընէ մեր մեղացը պատ-
ժոյ արժանի ըլլալուն և մեր չապաշխարելուն
կամ թողութիւն չինդրելուն համար: Եւ եթէ
մեզի ներէ, Տէր Յիսուս ֆրիստոսի համար պի-
տի ներէ”:

ԳԼՈՒԽ ԼԷ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ

ԲԵՐԵԿԵՍՐԻ ԸԼԼԵԼՈՒ ՆԵՄՐԵՆ

“Ձեզի հասակակից աղջկան մը վրայով պատ-
մութիւն մ’ընեմ: Այս աղջիկը երբեմն չարու-
թիւններ կ’ընէր, և կը զգար թէ Աստուծոյ սուրբ
օրէնքին դէմ կը մեղանչէր, ուստի շատ տխուր
էր:

Բայց օր մը զուարթ և երջանիկ տեսնուեցաւ:
Անոր աչքերն ուրախութեամբ կը փայլէին, և

կ’երեւար թէ անոր զգացած ուրախութիւնն
այնչափ մեծ էր, որ չէր կրնար զայն տանել:

Մարդ մը անոր հարցուց, “Դուն որ առաջ
այնչափ տխուր էիր, ի՞նչպէս եղաւ որ հիմա
այսպէս ուրախ և զուարթ ես”:

“Քանզի շատ երջանիկ եմ”, պատասխանեց
աղջիկը:

“Բայց ինչո՞ւ համար շատ երջանիկ ես”, նո-
րէն հարցուց միւսը, և անկէ սա պատասխանն
առաւ:

“Տրտում էի, քանզի զԱստուած բարկացու-
ցած էի, բայց հիմա յոյս ունիմ թէ Աստուած
ինծի ներած է”: Տղու մը սիրտն ուրախացնե-
լու բաւական չէ՞ այս զգացումը թէ Աստուած
անոր բարեկամ եղած է”:

“Այո, բաւական է”, ըսաւ Մարիամ:

“Ուստի, սիրելի տղաք, դուք ալ կ’ուզէք
Աստուծոյ բարեկամ ըլլալ: Եթէ կ’ուզէք, մի-
միայն ճամբան սա է, ֆրիստոսի պատուէրնե-
րուն հնազանդելու է, քանզի ֆրիստոս ինք
կ’ըսէ, “Ան որ իմ պատուէրներս կը բռնէ ու
կը պահէ անոնք, անիկա է զիս սիրողը, և ան
որ զիս կը սիրէ, իմ Հօրմէս պիտի սիրուի”:

ԳԼՈՒԽ ԼԸ

ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀՍ ՄԵՐ

ԻՆՏԵՆՏԵՆԸ 21:

«Ո՛հ, հայր, ե՞րբ տուն պիտի հասնինք», ըսաւ Յակոբ, երբ օր մը հօրը հետ պտըտիլ ելած էր:

Պզտիկ տղու մը համար երկայն ճամբայ էր անոնց այն օր դացած միջոցը. և տղան, թէեւ ճամբուն մէկ մասը հօրը գիրկն էր, տակաւին յոգնած ըլլալով կ'ուզէր շուտով տուն հասնիլ:

«Ո՛հ, ե՞րբ տուն պիտի հասնինք», կ'ըսէր շատ անգամ:

«Հիմա կը հասնինք», ըսաւ հայրը:

«Տանը ծխնեղոյզն և անոր քով եղած ծառին գլուխը կը տեսնեմ. դուն ալ նայէ», ըսելով վեր վերցուց պզտիկ տղան, որ զանոնք տեսնէ:

Յակոբ հօրը գիրկն որ ելաւ՝ ալ չուզելով նորէն վար իջնել, ըսաւ, «Ասանկ քիչ մը կը տանի՞ս զիս, հայր»:

– «Այո մնացած ճամբան կը տանիմ, եթէ թեւդ ճիտիս վրայ կը դնես»:

«Հիմա միտքս բան մը ձգեցիր», ըսաւ հայրը. «Հա ըսեմ քեզի. ուրիշ տուն մը կայ ուր մենք երկուքս ալ պիտի երթանք: Կը հասկընա՞ս ի՞նչ ըսել կ'ուզեմ այս խօսքով»:

«Ո՛չ, հայր», ըսաւ Յակոբ, «մենք ուրիշ տուն չունինք, այնպէս չէ՞»:

«Այո, ունինք», ըսաւ հայրը: «Այն տունը ուր հիմա կ'երթանք, մեր մնայուն բնակարանը չէ՞»:

«Բայց, հայր», պատասխանեց տղան, «մենք հոն կը բնակինք միշտ, այնպէս չէ՞»:

– «Այո, Յակոբ, բայց միշտ այն տանը մէջ պիտի չբնակինք»:

«Չեմ ուզեր այն տունը թողուլ», ըսաւ Յակոբ տխուր դէմքով, «շատ զուարճալի է»:

«Բայց միշտ այս աշխարհիս մէջ պիտի չմընանք», ըսաւ հայրը, «և մեր բնակարանը ո՞ւր պիտի ըլլայ՝ երբ ասկէ մեկնինք: Այս աշխարհս մեր մշտատեւ բնակարանը չէ: Սա մեծ ճշմարտութիւնը մի մոռնար թէ մեր մշտատեւ բնակարանը հանդերձեալ աշխարհին մէջ պիտի ըլլայ, ուր մեր հոգիները պիտի երթան երբ մեր մարմինը կը մեռնի, և հոն յաւիտեանս պիտի մնանք»:

Այս աշխարհիս բոլոր բնակողներուն համար երկու բնակարան կայ հանդերձեալ աշխարհին մէջ, մէկը շատ երջանիկ տեղ է, և երկինք կ'ըսուի. իսկ միւսը շատ թշուառ տեղ է, որուն դժօրք կ'ըսենք:

Տէր Յիսուս ֆրիստոսը սիրողներուն բնակարանն երկինքը պիտի ըլլայ, ուր ֆրիստոս և բոլոր արդարները կը կենան: Բոլոր անոնք ո՞ւ

րոնց մեղքերը ներուած չեն՝ մեռնելէն ետքը իրենց բնակարանը դժոխքին մէջ պիտի գլուխեն, ուր միայն մեղք և տրտմութիւն կայ։ Ասոնցմէ գուն ո՞րը պիտի ընտրես”։

“Անտարակոյս կ’ուզեմ որ իմ բնակարանս երկինքն ըլլայ”, ըսաւ Յակոբ։

“Ես ալ կը հաւատամ որ այնպէս կ’ուզես”, պատասխանեց հայրը։ “Ուրեմն Աստուծոյ խնդրելու ենք որ մեղ պատրաստէ այն երկնային բնակարանն երթալու։

Անատեն այս աշխարհս մեր մշտատեւ բնակարանը չըլլալուն համար պիտի չտրտմինք, միանգամայն շնորհակալ պիտի ըլլանք որ աշխարհիս մէջ այնչափ զուարճալի տեղ մը ունինք և մանաւանդ որ քրիստոնեայ ընտանիքի մէջ ենք”։ Այս խօսքին վրայ տունը մօտենալով՝ վերջացուցին խօսակցութիւնը։

ԳԼՈՒԽ ԼԹ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԱՐԴԻԿ

ՈՒ ԵՇԽԵՐՀԻ ՄԵՐԴԻԿ

“Ո՛րքան տեսակ մարդիկ կան աշխարհիս մէջ, հայր”, ըսաւ Մարիամ զարմացմամբ, երբ հօրը սենեակը գիւրք մ’առած, մէջը Հնդիկ

ներուն, Ափրիկեցիներուն, Տաճիկներուն, Հրէից և շատ ուրիշ ազգաց պատկերներուն կը նայէր։ Մարիամ այս պատկերներուն շատ հաւնեցաւ, և նորէն ըսաւ, “Ո՛րքան տեսակ տեսակ մարդիկ կան աշխարհիս մէջ, այնպէս չէ՞ հայր”։

“Միայն երկու տեսակ կան”, պատասխանեց հայրը։

– “Ո՛հ, հայր, այս գրքին մէջ շատ կան, երկուքն աւելի, աղէկ գիտեմ”։

– “Բու միտքդ իմինիս համաձայն չէ։ Աշխարհիս մէջ եղող մարդոց, հեռու երկիր բնակողներուն, իրարու անհասկանալի լեզու խօսողներուն, զանազան հանդերձ հաղնողներուն քանի տեսակ ըլլալը չեմ կրնար ըսել։ Բայց իմ ըսածս սա էր թէ աշխարհիս մէջ միայն երկու տեսակ մարդիկ կան, ասոր վրայ կ’ուզեմ խօսիլ ձեզի։

• Տեսակ մը մարդիկ կան որ զԱստուած չեն սիրեր, և անոր չեն ծառայեր, որոնց չար սըրտերը սրբուած չեն։ Այս մարդիկ Աշխարհի որդիք կ’ըսուին, քանզի աշխարհը և անոր մէջի բաներն աւելի կը սիրեն քան թէ զԱստուած։

Անոնք ջարին որդիքն ալ կ’ըսուին, քանզի Աստուծոյ թշնամին Սատանան անոնց տէրն է, ու անոնց կ’առաջնորդէ մեղք գործելու։ Անոնք խեղճ մարդիկ են, քանզի թէեւ աշխարհը շատ կը սիրեն, լաւ գիտեն թէ աշխարհի մէջ միշտ

պիտի չմնան, և թէպէտ մեղքն ալ կը սիրեն, աղէկ համոզուած են թէ մեղաց պատիժը պիտի կրեն:

Աստուած անոնց վրայ կը բարկանայ ամէն օր:

Միւս տեսակ մարդիկ անոնք են, որ զԱստուած կը սիրեն և անոր կը ծառայեն: Անոնց սրտերը փոխուած են, անոնք հիմա կը սիրեն այն բաները որ առաջ կ'ատէին, և այն չար բաները որ առաջ կը սիրէին՝ հիմա կ'ատեն: Այս տեսակ մարդիկ Աստուծոյ որդիքը կ'ըսուին: Աստուած զանոնք կը սիրէ, կը պաշտպանէ և կ'օրհնէ, քանի որ աշխարհիս մէջ են, Աստուած անոնց վրայ հոգ կը տանի, և երբ կը մեռնին, զանոնք երկինքը կ'ընդունի յաւիտեան երջանիկ ըլլալու:

Աշխարհիս մէջ այս երկու տեսակ մարդոցմէ զատ ուրիշ չկայ: Անոնք որ Աստուծոյ Որդիքը չեն՝ Սատանայի ու աշխարհի որդիներն են: Այս երկու ընտանիքներէն որուն մէջ դուք կ'ուզէք դառնալ, սիրելի զաւակներս՝

«Ես Աստուծոյ զաւակ ըլլալ կ'ուզեմ», ըսաւ Մարիամ:

«Ես ալ նոյնպէս կ'ուզեմ», ըսաւ Յակոբ:

Մարիամիւ ու Յակոբայ հայրը յոյս ունէր թէ անոնք իրաւցնէ Աստուծոյ զաւակներ պիտի ըլլային:

Ինք աղօթք ըրած էր որ իր սիրելի զաւակներն Աստուծոյ ընտանիքին մէջ ընդունուին,

սուրբ և օգտակար ըլլան քանի որ այս աշխարհիս մէջ կ'ապրին, մեռնելէն ետքն ալ երկինքը երջանիկ ըլլան:

ԳԼՈՒԽ Խ

ՆՇԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Առտու մը երբ Մարիամ տղոց սենեակն էր, լսեց որ հայրը զանի կը կանչէր, բայց շուտով չելաւ անոր երթալու: Ուստի Աննա ըսաւ անոր, «Մարիամ, չե՞ս լսեր որ հայրդ քեզ կը կանչէ»: Սակայն Մարիամ գործքը չձգեց և սենեակէն դուրս չելաւ:

Անոր այնչափ սպասելու պատճառն իր խաղաղիկները ձգել չուզելն էր արդեօք. տեսնենք:

«Մարիամ, Մարիամ», նորէն կանչեց հայրն աւելի բարձր ձայնով: Այս անգամ աղջիկը պատասխան տալով՝ ելաւ հօրը քով գնաց:

Հայրն անոր ձեռքէն բռնելով զանի իր սենեակը տարաւ, և քաղցրութեամբ ըսաւ անոր, «Իմ դուրս ելած ատենս դուն հոս եկա՞ր այս առտու»:

Առջի բերան աղջիկը պատասխան չտուաւ, մէյնի հօրը նայեցաւ, մէյ մ'ալ սենեակին բռնորտիքը, և վերջապէս աչքերը գետին տնկեց:

Եթէ կարող ըլլար այն բողոքին հայեւոյ մէջ իր դէմքը տեսնել, շատ կարմրած պիտի դտնէր զանիկա, աչքերն ալ արտասուօք լեցուն:

Մարիամու հայրը քիչ մը համբերեց, քանզի չէր ուզեր իր պզտիկ աղջկան սիրտը կոտրել: Աղջիկն ալ գիտէր թէ հայրը պատասխանի կը սպասէր: Վերջապէս Մարիամ որոշեց թէ ինչ պիտի ընէր, ուստի հօրը վիզը ինկաւ և հառաչելով ըսաւ, «Այո, հայր, հոս եկայ, և այն բանը կոտորողն ես եմ, բայց միտքս զանի կոտորել չէր, հայր»: Մարիամու ըսածը ճմարիտ էր. անիկա հոն գացած էր, մօրը և Աննային հոն չեղած ատեն: Ինք կ'ուզէր հօրը հետ խօսիլ, բայց զանի հոն չգտնելով՝ փոխանակ շիտակ ետ դառնալու, առաջ ասդին անդին նաշած, ու ետքը սենեակին մէջ եղող բաները խառնելու սկսած էր:

Բաւական բարձր դարան (բաճ) մը կար, որուն վրայ երկու գեղեցիկ յախճապակեայ արձաններ կային, և երբեմն հայրը թոյլ տուած էր տղոցը զանոնք իրենց ձեռքն առնել: Հիմա ալ Մարիամ խորհելով թէ որչափ զուարճութիւն պիտի ըլլար իրեն նորէն զանոնք իր ձեռքն առնել ու նայել, աթոռի մը վրայ ելաւ, և ձեռքն երկնցընելով անոնցմէ մէկն առաւ: Բայց, ափսոս, արձանն անոր ձեռքէն սահեցաւ և գետին իյնալով կոտորտեցաւ:

Յայտնի է թէ որչափ վախցաւ Մարիամ.

ուստի ցատկելով սենեակէն դուրս ելաւ, դուռը դոցեց, յուսալով թէ ոչ ոք պիտի իմանար իր հոն երթալը: Այս պատճառաւ էր որ հօրը կանչած ժամանակ անոր քով երթալ չուզեց, վախնալով որ թերեւս հայրը իմացած էր անոր ըրած յանցանքը: Արդարեւ Աստուծմէ զատ ոչ ոք գիտէր թէ Մարիամ հօրը սենեակը գացած էր: Հայրը կարծիքով հասկըցած էր բանին ինչպէս ըլլալը, և ասոր համար պզտիկ աղջիկը կանչեց ու այն հարցումներն ըրաւ անոր:

Յայտնի է նաեւ թէ որչափ դողի մէջ էր հօրը սիրտը, երբ Մարիամու դէմքէն տեսաւ անոր սրտին խռովեալ վիճակն ու շփոթութիւնը, և կը խորհէր թէ արդեօք Մարիամ սուտ մը պիտի ըսէր՝ թէ ճմարտութիւնը պիտի յայտնէր: Բայց որչափ ուրախ եղաւ հայրը, երբ ճմարտութիւնն յաղթող երեւցաւ Մարիամու սրտին և բերնին մէջ:

Մերելի զաւկին ըսածը թէ «Անիկա կոտորողն ես եմ», հօրը քով աւելի արժէք ունէր քան թէ բոլոր աշխարհիս մէջ եղող արձանները: Հայրն իր պզտիկ աղջիկը պագաւ, և ասով յայտնեց անոր այն բանին վրայ ունեցած չափազանց ուրախութիւնը, և ըսաւ, «Այս կոտորած արձանը պիտի պահեմ իբր քու ճմարտասիրութեանդ յիշատակ մը, և երբ տեսնեմ զայն, պիտի յուսամ թէ Մարիամս բնաւ պի-

տի չվախնայ ճշմարտութիւնը խօսելու, հապա չխտակը պիտի ըսէ, թէեւ դորժած յանցանքը խոստովանիլ հարկ ըլլայ :

Ուրիշ բան մ'ալ ըսեմ," շարունակեց հայրը. «այս դէպքէն պիտի սորվիս այսուհետեւ արդիւրեւած բաները չխառնել : Շատ ցաւալի պիտի ըլլար եթէ արձանը խառնելդ սուտ խօսելու պատճառ ըլլար քեզի, ինչպէս որ շատ անգամ տղոց կը պատահի» :

ԳԼՈՒԽ ԽԱ

Ա Ս Տ ՈՒ Ա Ծ

ՆՇԱՄԵՐՏՈՒԹԵՆՆ ԵՍՏՈՒՄԻ Է :

Այն օրը որ Մարիամ արձանը կոտրեց՝ հայրն աղջիկն ու Յակոբ իրիկուան դէմ հետ առնելով պտրտելու ելաւ, և երեքը մէկտեղ ծառի մը տակ նստան : Անատեն բարեսիրտ հայրը սկսաւ ըսել, «Մեծ Աստուծոյն՝ մեր Արարչին վրայով շատ բաներ ըսած եմ ձեզի. հիմա դարձեալ անոր վրայ պիտի խօսիմ : Անիկա ճշմարտութեան Աստուած է. Անոր ըսածը բոլորովին ճշմարիտ է. Անոր Սուրբ Գիրքը ճշմարտութեան գիրք է. Սուրբ Գիրքին մէջ զԱստուած սիրողներուն և Անկէ վախցողնե-

րուն համար մեծամեծ խոստմունքներ կան, ամէնքն ալ ճշմարիտ են և Աստուած ամէն մէկը պիտի կատարէ :

Երբ Աստուծոյ խոստմունքները կը կարդանք, կամ կը լսենք, խորհելու ենք թէ արդեօք մեզի համար են անոնք թէ ոչ : Եթէ մեզի համար են, ուրախանալու ենք որ ամէնքն ալ պիտի կատարուին :

Երբ Աստուծոյ սպառնալիքը կը կարդանք կամ կը լսենք, վախնալու ենք որ չըլլայ թէ մեզի դէմ եղած ըլլան անոնք, և աղօթելու ենք Աստուծոյ որ մեր մեղքերը ներէ իր սիրելի Որդւոյն համար, և այսպէս այն սպառնալիքը կրելէն ազատէ մեզ :

Աստուծոյ ժողովուրդները ճշմարտութիւնը կը սիրեն, և չեն համարձակել սուտ խօսիլ :

Աստուած շատ կը բարկանայ ստախօսներուն, սուտ չրթունքները կ'ատէ, և ստախօսները պիտի պատժէ : Շատ անգամ այս աշխարհիս մէջ կը պատժէ զանոնք, և անշուշտ հանդերձեալին մէջ ալ նոյնպէս պիտի ընէ. քանզի ինքն ըսած է թէ ամէն սուտ խօսողներուն բաժինը դժոխքը պիտի ըլլայ : Իմ սիրելի զաւակներս, պիտի չյիշէք այս բաներն և միշտ 'ի սրտէ ճշմարտութիւնը պիտի խօսի՞ք :

Ձեր երկնաւոր Հօրն աղօթեցէք, որ իր Սուրբ Հոգւովը ձեզի օգնէ այնպէս ընելու» :

ԳԼՈՒԽ ԽԲ

Ի Ն Չ Բ Ա Ն Ի Հ Ս Մ Ա Ր

ԵՂՈԹՔԻ ԸՆԵԼՈՒ ԵՆՔ

«Աստուածաշունչին մեծ ճշմարտութիւններուն մէկն ալ պիտի ըսեմ ձեզի, և անկէ ետքը տուն դառնանք», ըսաւ տղոց հայրը: «Կրնա՞ք մէկ երկու ըոպէ ալ հանդարտ նստիլ:»

Մարիամ ու Յակոբ պատասխան տուին, «Կ'ուզենք քիչ մ'ալ քովդ նստիլ, և խօսքերդ մտիկ ընել»:

«Դուք գիտէք աղօթք ի՞նչ ըսել է, այնպէս չէ՞», ըսաւ հայրը: «Աղօթք ընել՝ Աստուծոյ հետ խօսիլ, մեր կարօտութիւններն Անոր պատմել, անոր օրհնութիւնը և ամէն մեզի պէտք եղած բաները Անկէ խնդրել է»:

«Այո, գիտենք ատիկա», ըսին Մարիամ ու Յակոբ:

«Դարձեալ գիտէք թէ աղօթքի ժամանակ զգոյշ ըլլալու և մեր ըսածին վրայ աղէկ խորհելու ենք, և արտորալու չենք. նաեւ, երբ Աստուծոյ հետ կը խօսինք մեր միտքերն ուրիշ բանի տալու չենք», ըսաւ հայրը:

Մարիամ ու Յակոբ ասիկա գիտէին:

«Ուստի», ըսաւ հայրը, «քանի մը բան ալ

պիտի ըսեմ, զորս ամէն օր աղօթքով խնդրելու ենք:

Աստուծոյ խնդրելու ենք որ հաճի մեզ առողջ պահել և կերակրել: Պէտք է որ այս բաներն Աստուծոյ խնդրենք, քանզի Ան միայն կարող է զանոնք մեզի տալ: Զանոնք ընդունելէն ետքն ալ, չմոռնանք շնորհակալ ըլլալ Աստուծոյ մարդասիրութեանը համար որ մեզի այնչափ բարիքներ տուած է այս աշխարհիս մէջ: Աղաչենք Աստուծոյ որ մեզի օգնէ իր կամքին հնազանդելու, այնպէս որ եթէ հաճի մենէ վերցընել մեր առողջութիւնը կամ հանգըստութիւնը, և կամ խնդրուած բան մը չըտալ, որ գիտէ թէ մեզի համար օգտակար չէ, կարող ըլլանք ըսել, «Քու կամքդ ըլլայ»: Յիշենք նաեւ մեր սիրելի բարեկամներն, և Աստուծոյ խնդրենք որ օրհնէ զանոնք, և հարկաւոր բարիքը տայ անոնց:

Խնդրենք նաեւ մեր Երկնաւոր Հօրմէն որ մեր յանցանքները ներէ իր սիրելի Որդւոյն համար, որ աշխարհ եկաւ մեղաւորները փրկելու. և եթէ միտք բերենք թէ չար բան մը ըրած, ըսած կամ խորհած ենք, խոստովանելու, և Աստուծոյ օգնութիւն խնդրելու ենք, որ կարող ըլլանք ուրիշ ժամանակ այսպիսի բաներ չընել:

Մենք չենք կրնար իրօք զղջալ կամ սրտանց տրտմիլ մեր մեղքերուն համար՝ առանց Աստու-

ծոյ Սուրբ Հոգւոյն օգնութեանը . ուստի բնաւ մոռնալու չենք Աստուծոյ Սուրբ Հոգին խնդրել , որ օգնէ մեզի սրտանց զղջալու և ապաշխարելու , և որ մեզ սուրբ պահէ :

Հիմա բուն ըսելու բանա այս մեծ ճշմարտութենն է : Աստուած խոստացած է Սուրբ Հոգին տալ իրմէ խնդրողներուն :

Ո՛րչափ բարերար է Աստուած մեզի : Ամենէն բարի ծնողքէն աւելի բարերար է : Անիկա աւելի կու տայ մեզի քան զոր մենք աղօթքի մէջ կը խնդրենք : Ձեզի պէս փոքր տղայք անգամ կրնան Աստուծոյ Սուրբ Հոգին խնդրել , և եթէ սրտանց խնդրէք , ձեր խնդրուածքը պարապ պիտի չերթայ :

ԳԼՈՒԽ ԽԳ

ԵԼԱԿՆԵՐԸ

Ամբողջնէ ետքը աշուն կուգայ : Աշնան օրերն ամառուան օրերուն պէս երկայն չեն և այն ատենները Մարիամ ու Յակոբ չէին կրնար իրիկունները դուրս ելլել պտըտելու , հապա շատ անգամ առտունները դուրս ելլելով , երբեմն բլուրը , ձկնորսներուն տունները և ծովեզերք կ'երթային , երբեմն գերեզմանատունէն անց

նելով դաշտերը կ'երթային : Այս դաշտերուն մէջ շատ զուարճալի բաներ կը տեսնէին , զորօրինակ , գեղացիներու տուններ , կալերու վրայ ցորենի գէգեր , արտերու մէջ մանգաղներով ցորեն հնձողներ , և նոր կապուած որաներու մէջ խաղացող տղայք : Այս տեսարանը բոլորովին տարբեր էր

անկէ զոր Մարիամ և Յակոբ առաջ հոն տե-
սած էին գարնան եղանակին :

Առաջ տեսած էին ցորենի արտերը, երբ հաս-
կերը բողբոջելու կը սկսէին . իսկ հիմա ցորենը
Ժողովուած, արտերէն վերցուած և կալերու
վրայ դրուած կը տեսնէին :

Առաջ տեսած էին իրենց պարտէզին մէջ ե-
ղած պտղաբեր ծառերուն ծաղկիլը, հիմա նոյն
ծառերուն անոյշ պտուղները կը վայելէին :

Միայն խնծորի ծառերուն վրայ պտուղ մնա-
ցած էր, և ան ալ գրեթէ քաղուելու մօտ էր :
Արդէն աշունն էր, երբ Մարիամու հօրը աշ-
նանային ընծայ մը եկաւ, այսինքն ելակի (շէշ)
քանի մը տունկ : Մարիամու հօրը բարեկամնե-
րէն մէկը ղրկած էր ասոնք պարտէզը տնկուե-
լու համար : Այս տեսակ ելակէն քիչ կը դու-
նուէր և շատ ալ գեղեցիկ էր, ուստի և հայրը
չատոնց կը փափաքէր անկէ քանի մը տունկ
ունենալ իր պարտէզին մէջ :

«Շատ խնամք տանելու ենք ասոնց» ըսաւ
հայրը իր պզտիկ աղջկանը, որ քովը կայնած
էր՝ զանոնք առած ժամանակը : «Ասոնք զատ
տեղ մը տնկենք և գալ ամառ, եթէ ողջ մնանք,
թերեւս ծիրանի (հալսէ) չափ ելակ պիտի տես-
նենք անոնց վրայ» : Ամէնը տասներկու տունկ
էին, և պարտէզին մէջ անոնց համար պատ-
րաստուած առանձին տեղ մը տնկուեցան :

Աշունն անցաւ, ձմեռը եկաւ, բայց ուշ և

ցուրտ : Տունկերուն վեց հատը փտտած էին,
միւս վեց հատն ալ շատ պզտիկ և տկար մնա-
ցած էին : Երբ ելակին ծաղկելու ժամանակն
եկաւ, տունկերէն միայն մէկ հատը ծաղիկ բա-
ցաւ ան ալ միայն չորս ծաղիկ :

«Այս գեղեցիկ և մեծ տեսակէն քիչ ելակ
պիտի ունենանք այս տարի», ըսաւ հայրը, երբ
տղոց հետ պարտէզը կը պտըտէր, «բայց կը
յուսամ թէ չորս հատ պիտի ունենանք . ուս-
տի մէկը ձեր սիրելի մօրը, մէյ մէկ հատ ձե-
զի, չորրորդն ալ ինծի պիտի ըլլայ» : Այնու-
հետեւ Մարիամ ու Յակոբ ամէն օր կը նայէին
այս տունկին : Անոնց կը թուէր թէ ելակները
չատ ուշ կ'ելլէին . բայց վերջապէս ծաղիկները
թափեցան, և չորս ելակ տեսնուեցաւ :

Ասոնք օրէ օր կը մեծնային . բայց, ո՛հ, ո՛ր-
չափ ժամանակ տեւեց մինչեւ որ հասան :

Հայրն ըստ կարի ելակները կը պաշտպանէր
թռչուններէն և խնուհներէն («սպանիւ») , օր
մ'ալ, ըսաւ, «Կարծեմ չաբաթէ մը հասած
ելակ կը ժողվենք . քանզի շատ մեծցած են» :
Այնչափ մեծ ելակ բնաւ տեսած չէր Մարիամ,
և շատ անգամ հայրը հոն տարած էր զանոնք
ցուցնելու : Ելակները հասած ատեն՝ օր մը
երբ անոնք նայելու կ'երթային, հայրն ըսաւ
տղոց, «Կարծեմ թէ վաղը կրնանք քաղել ե-
լակները» : Հետեւեալ օրը հայրը մինակ պար-
տէզ դնաց այն չորս գեղեցիկ ելակները քաղե-

լու, բայց տեսաւ որ բան մը մնացած չէր: Երբ տուն դարձաւ, հոն տիկինն մը տեսաւ, որ Մարիամու ու Յակոբայ մօրը տեսութեան եկած էր: Հայրը ելակներուն համար զգացած տըրտմութիւնն այս տիկնոջ պատմեց:

«Ո՛հ», ըսաւ տիկինը, «չեմ զարմանար աւոր, թերեւս քու պզտիկ զաւկներդ դիտեն ելակներուն ուր ըլլալը: Տղայք պտուղ չատ կը սիրեն, ուստի և աղէկ բան մը չէ զանոնք մինակ պարտէզը թողուլ պտուղներուն հասուն ատենը. անտարակոյս ամէն բան կը խառնեն, և այնպիսի պտուղներ կ'ուտեն զոր պէտք չէ ուտել»:

«Ես չեմ կարծեր թէ Մարիամ ու Յակոբ այն ելակները կերած են», ըսաւ հայրը, «բայց հիմա կ'իմանանք»:

Իսկոյն զանգակը զարկաւ, և երբ սպասաւորը եկաւ, հրաման ըրաւ անոր Մարիամն ու Յակոբը կանչել: Երբ անոնք սենեակը մտան, հայրը հարցուց, «Այն չորս մեծ և գեղեցիկ ելակները դո՞ւք քաղեցիք ու կերաք»:

«Ոչ, հայր», պատասխանեցին երկուքն ալ:

«Ես ձեզի կը հաւատամ սիրելի տղաքս, ըսաւ հայրը, «բայց կը ցաւիմ ըսել որ, մէկը այն ելակներն առնելով 'ի դերեւ հանեց մեր յոյսը զանոնք վայելելու»:

Մարիամ ու Յակոբ շատ ցաւեցան, երբ այս բանը լսեցին, բայց անոնց հօրը «Ձեզի կը հա-

ւատամ» ըսելը, զանոնք մխիթարեց:

Ո՛հ, եթէ պզտիկ տղայք դիտնային թէ ո՞ր չափ զուարճութիւն պիտի զգան երբ իրենց խօսքը միշտ ճշմարիտ բռնուէր, անտարակոյս միշտ ճշմարիտ պիտի խօսէին:

«Շատ աղէկ», ըսաւ հայրը, «ես կ'ուզէի միայն այս հարցումն ընել ձեզի: Ուրախ եմ որ ձենէ այս պատասխանը լսեցի, հիմա կրնաք երթալ»:

Երբ տղայք դուրս ելան, անոնց հայրն այն տիկնոջը դառնալով «Մարիամ ու Յակոբ ան ելակներն առած չեն», ըսաւ:

Տիկինը բան մը չըսաւ, բայց կ'երեւար թէ չէր հաւատար որ տղայք այն պտուղը առած չէին: Քանի մ'օր ետքը հայրն իմացաւ թէ ո՞վ առած էր ելակները, և յայտնի եղաւ որ ստուգիլ Մարիամ և Յակոբ դպած չէին անոնց:

Ասիկա օգտակար դաս մ'եղաւ այն տղոց ճշմարտութեան մեծ արժէքը սորվելու: Եթէ անոնց հայրն չդիտնար թէ անոնք ճշմարտախօս են, կրնար կասկածիլ թէ պտուղներն աւանդ առած էին՝ թէեւ անոնք բացարձակապէս ժխտէին. քանզի ստախօսներուն չենք հաւատար՝ թէեւ երբեմն ճշմարիտ խօսին:

Մարիամու և Յակոբայ հայրը նոյն տիկնոջ տունը հանդիպելով, իմացուց ելակները դողցողը որ ոչ Մարիամ էր և ոչ Յակոբ:

ԳԼՈՒԽ ԽԴ

ԺՈՂՈՎԱՍՏՈՒՆ

Այս դէպքէն քանի մ'օր ետքը Մարիամու և Յակոբայ հայրն ու մայրը զանոնք իրենց հետ առնելով՝ ուրիշ քաղաք մը գացին քանի մը մը ղոն հեռու, հոն ազգականի մը տուն շաբաթ մը կենալու :

Եթէ ժամանակ ունենայի, կրնայի պատմել ձեզի թէ ինչպէս Մարիամ ու Յակոբ իրենց օրերը հոն կ'անցնէին, թէ ինչ նոր տեսարաններ կը տեսնէին, և ինչ նոր ճշմարտութիւններ կը լսէին . բայց հիմա բանի մը վրայ միայն պիտի խօսիմ :

Այն քաղաքին մէջ ժողովատուն ըսուած մեծ տուն մը գացին, ուր շատ բազմութիւն կար : Սրահին (սալ) ծայրը մեծ տախտակաման (շէշ) մը կար, որ միւս տեղերէն քիչ մը բարձր էր, և ուր քանի մը մարդիկ նստած շատ զբաղեալ կ'երեւային :

Ոմանք իրենց ձեռքը գիրք և ոմանք ալ թուղթեր ունենալով՝ կարդաւ ոտք կ'ելլէին և բարձր ձայնով կը խօսէին : Գետնի վրայի մեծ բազմութենէն ալ ոմանք նստած և ոմանք ոտքի վրայ, ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին այն բարձր տեղը կեցող մարդոց ըսածները :

Մարիամ ու Յակոբ անոնց ըսածները լաւ չէին հասկնար, բայց իրենց տեղէն կրնային տեսնել գրեթէ բոլոր մարդիկ, որ այն մեծ սրահին մէջ էին : Ուստի չէին ձանձրանար իրենց հօրն ու մօրը հետ հոն կենալէ, թէեւ աւելի քան երեք ժամ հոն մնացին :

Վերջապէս խօսողներն իրենց խօսքը լնցուցին, և յետոյ կամաց կամաց ժողովն արձակուեցաւ, և Մարիամ ու Յակոբ և անոնց ծնողքն իրենց ազգականին տունը դարձան :

«Որչափ մարդ կար այն մեծ սրահին մէջ», ըսաւ պզտիկ աղջիկը :

«Այո, շատ», պատասխանեց հայրը, «սրահը լեցուն էր, շատ մարդիկ ալ՝ որ չէին կրնար ներս մտնել, դուրսը կեցած էին : Անոնք ինչ պատճառաւ հոն ժողովուած էին, գիտէ՞ք» : Մարիամ կը կարծէր թէ ճառ մտիկ ընելու եկած էր այն բազմութիւնը :

«Այո, այնպէս էր», ըսաւ հայրը, «և ճառ խօսողներն ինչ բանի վրայ խօսեցան, գիտէ՞ք» :

Մարիամ քանի մը բան ըսաւ, զոր լսած և միտքը պահած էր : Հայրը հասկեցաւ որ աղջիկը մտիկ ըրած էր, թէեւ ըսուածներուն մեծ մասը չէր հասկըցած, և թէ Յակոբն ալ նոյնպէս քիչ շատ բան լսած էր :

«Ուրեմն այս բաներուն վրայով խօսիմ ձեզի», ըսաւ հայրը . «Եթէ դուք քանի մը տարի աւելի ողջ մնաք, և այնպիսի տեղ մը երթաք,

դուք ալ ձեր լսածներն ինծի պիտի պատմէք : Գիտէք թէ ես շատ անգամ կը պատմէի ձեզի այն երկիրներուն վրայով, որոնց խեղճ և տգէտ բնակիչները ճշմարիտ Աստուածը չեն ճանչնար, այլ կը պաշտեն սուտ աստուածներ, կամ փայտէ և քարէ շինուած կուռքեր որ մարդու օգուտ չեն կրնար ընել”:

Մարիամ ու Յակոբ մուցած չէին ասիկա : “Աստուած իր Սուրբ Հոգւոյն շնորհքովը, բարի մարդոց սրտերուն մէջ սա խորհուրդը դրաւ”, շարունակեց հայրը, “որ այն խեղճ ու տգէտ կռապաշտներուն ողորմին, և ջանք ընեն անոնց ճշմարտութիւնը սորվեցնելու : Ոմանք իրենց հայրենիքէն ելլելով հեռի երկիրներ դացին, և այն խեղճ մարդոց լեզուները սորվելով՝ Աստուածաշունչը և ուրիշ գիրքեր անոնց լեզուով տպել տուին, և ամէն կերպով, որչափ հնար էր, շատ բան սորվեցուցին անոնց ճշմարիտ Աստուծոյ վրայով, զոր օրինակ թէ ինչպէս Ան իր սիրելի Որդին աշխարհը զրկեց մեղաւորները փրկելու : Այս քարոզիչները Միսիոնար կ’ըսուին : Կան մարդիկ ալ, որ հեռի երկիրներ չեն երթար, այլ իրենց հայրենիքը մնալով ըստ կարի կ’աշխատին այս գործը յառաջ տանելու : Ստակ կուտան Միսիոնարներ զրկելու, Աստուածաշունչը և ուրիշ օգտակար գիրքեր տպելու : Իւրաքանչիւր մարդ այս կերպով մէյ մէկ բան կրնայ ընել : մարդ մինչեւ ան-

գամ դահեկան մը տալով կրնայ օգնել Աստուծոյ գիտութիւնը տգէտներուն զրկելու գործին :

Ձեզի պէս փոքր տղայք անգամ կարող են օգնութիւն ընել այս բարի գործին :

Ամէն բարեպաշտ մարդ, թէ իր հայրենիքը մնայ, թէ օտար երկիր երթայ, թէ շատ ստակ ունենայ տալու և թէ քիչ, կրնայ աղօթք ընել և Աստուծոյ օրհնութիւնը խնդրել, որ խեղճ հեթանոսներն իրենց չար ճամբաներէն ետ կենալով՝ դարձի դան և Տէր Յիսուս Քրիստոսը սիրել և անոր պատուիրանքը պահել սորվին :

Շատ ժամանակ կայ որ առաջին անգամ Միսիոնարք օտար երկիրներ դացին : Անոնք մեռան, բայց ուրիշներ անոնց տեղը կը հասնին, և ամէն տարի շատ ուրիշներ ալ կ’երթան : Բան մը պիտի ըսեմ ձեզի որ պիտի ուրախացնէ զձեզ : Աստուած օրհնեց այս մարդոց գործը և անոնց միջոցով շատ հեթանոսներուն մեծ շնորհքներ տուաւ : Ատենօք այս հեթանոսները տգէտ և չար էին, բայց Աստուած անոնց սիրտը փոխեց, երբ անոնք լսեցին անոր սուրբ խօսքը որ կարող է զմարդիկ իմաստուն ընել փրկութեան :

Հիմա խօսիմ ձեզի այն բազմութեան վրայ որ այսօր տեսանք : Այն ատենաբաններէն ոմանք, որոնց խօսքերը լսեցիք, փարողիչ չէին, բայց ամէնքը կը խօսէին հեթանոսներուն խեղ-

ճութեանը, և Աստուծոյ մարդասիրութեանը վրայ, թէ ինչպէս Աստուած արթնցուց բարի մարդիկ երթալ հեթանոսներուն քարոզել : Պատմեցին նաեւ այն մեծ օգուտները որ ամենակարող Աստուծոյ օրհնութեամբն արդէն եղած են : Այն սրահին բազմութիւնը հոն եկած էր յատկապէս այս բարի լուրերը լսելու, և տարակոյս չունիմ թէ անոնց լսած բաները մեծ ուրախութիւն տուաւ անոնց : Անոնցմէ շատերը ստակ տուած են այս գործին յառաջացմանը համար, և կը յուսամ թէ աղօթքով պիտի խնդրեն Աստուծմէ որ օգնէ Միսիոնարաց, խեղճ և մեղաւոր հեթանոսներուն ալ իր Սուրբ Հոգին տայ որ անոնք իրենց սրտերը օրհնութիւն սիրոյն դարձնեն :

Աստուած խոստացած է այսպիսի աղօթքները լսել, և իր Սուրբ Գիրքին մէջ ըսած է մեզի թէ ժամանակ պիտի գայ որ երկիրը Տէրոջը գիտութեամբը պիտի լեցուի, ինչպէս որ ջուրերը ծովը կը ծածկեն” :

ԳԼՈՒԽ ԽԵ

ԴԵՏԵՍԵՆԻ ՄԵՐՈՒ ՕՐԸ

“Մեր գացած ժողովատան սրահը շատ մեծ էր” նորէն ըսաւ Մարիամ հետեւեալ օրը,

“այնչափ մեծ սրահ երբէք տեսած չէի : Հոն մարդ կը բնակի” :

“Ոչ, այն սրահին շինուելու մէկ նպատակն ըսեմ ձեզի”, պատասխանեց հայրը :

“Գիտէք որ երկրիս մէջ գողութիւն մարդասպանութիւն և ուրիշ չարութիւն ընող դէշ մարդիկ կան” :

“Այո, գիտենք հայր”, ըսաւ Յակոբ, “դեռ անցած շաբաթ մեր խնձորները պարտեղէն գողցուեցան . աղէկ գիտեմ որ զանոնք գողցողները բարի մարդիկ չէին” :

“Անտարակոյս այնպէս է, Յակոբ”, ըսաւ հայրը, “քանզի բարի մարդիկ գողութիւն չեն ըներ” :

Երբ գողերուն և ուրիշ չար մարդոց չարութիւնը կ’իմացուի, ընդհանրապէս անոնք բռնուելու ընտրել կը դրուին” :

“Բայց, հայր, այն սրահը բա՞նտ է”, հարցուց Մարիամ :

“Ոչ”, ըսաւ հայրը, “այն սրահին վրայ քիչ մը ետքը պիտի խօսիմ : Այս չարագործները բանտ կը դրուին, և կը պահուին մինչեւ որ դատաւորը քաղաք կու գայ . և անատեն որոշեալ օր մը”, — հոս Մարիամ իր հօրը խօսքը ընդմիջելով հարցուց, “Դատաւորը ո՞վ է, հայր” :

— “Դատաւորը, սիրելիս, մարդ մըն է, որուն իշխանութիւն տրուած է այն մարդիկը քննել

որոնց համար կ'ըսուի թէ երկրին օրէնքներուն դէմ դործած են, և իմանալ թէ անոնց վրայ եղած ամբաստանութիւնն իրա՛ւ է թէ ոչ: Այս դատաւոր կոչուած մարդն այն մեծ սրահը կը մտնէ, և նստելով այն բարձր աթոռին վրայ զոր սրահին ծայրը տեսար՝ իր քննութիւնները կ'ընէ. ուրիշ մարդիկ ալ կ'օգնեն անոր այն քննութեան ատենը, և երբ ամբաստանեալները քննողներուն առջեւ մի առ մի կը բերուին, քննիչներն անոնց թէ 'ի նպաստ և թէ հակառակ տրուած վկայութիւնները մտիկ կ'ընեն, և ամբաստանեալը կ'արձակուի, եթէ անոր յանցանքը չհաստատուի. բայց երբ կը ստուգուի թէ երկրին օրէնքներուն դէմ դործած է, դատաւորը հրաման կ'ընէ ըստ օրինաց պատժել այն մարդը:

Սիրելի աղջիկս, կ'ախորժին դատաւորի մը առջեւ կենալ և չարութեան համար քննուիլ՝

«Ոչ, ոչ», ըսաւ Մարիամ:

— «Սիրելի տղաքս, դիտէ՞ք արդեօք որ օր մը դատաւորի մը առջեւ պիտի կայնիք»:

«Ո՛հ, հայր», գոչեց Յակոբ:

«Ճշմարիտ կ'ըսեմ», ըսաւ հայրը: «Ահա Աստուածաշունչին խօսքը, որ ինչպէս դիտէք, ճշմարիտ է, (Ամենքս ալ Քրիստոսի ատեանին առջեւ պիտի կայնինք»:

Դուք, սիրելի տղաքս, հոն պիտի ըլլաք, ձեր ծնողքը և աշխարհիս բոլոր բնակիչներն

ալ հոն պիտի ըլլան: Այն բազմութիւնը որ երէկ տեսաք, մեծ երեւցաւ ձեզի, բայց, ո՛հ՝ ի՞նչ մեծ ժողովք պիտի ըլլայ հապա այն, երբ բոլոր մեռելները յարութիւն առնելով՝ Քրիստոսի աթոռին առջեւ դան դատուելու: Անատեն այս աշխարհիս մէջ մեր բոլոր ըրածները, ըսածները և խորհածները մեր առջեւ պիտի դրուին:

Անատեն բոլոր մարդիկ երկու մեծ խումբ պիտի բաժնուին. մին Աստուծոյ ժողովրդեան, և միւսը Սատանային ժողովրդեան խումբը՝ այսինքն անոնք որոնց մեղքերը ներուած են, և անոնք որ անապաշխար մեռած են: Աստուծոյ ժողովուրդը դատաւորին աջ կողմը պիտի կենայ, իսկ Սատանայինը՝ ձախ կողմը:

Այնուհետեւ Տէր Յիսուս Քրիստոս աջակողմեաններուն պիտի ըսէ. «Եկէք, իմ հօրս օրհնածները, աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած թագաւորութիւնը ժառանգեցէք», և անոնք երկինքը պիտի ընդունուին՝ փառօք և երջանկութեամբ յաւիտեան հոն կենալու:

Յետոյ դատաւորն ձախակողմեանց դառնալով պիտի ըսէ, «Մէկդի դացէք ինծմէ, անիծեալներ, յաւիտենական կրակին մէջ, որ պատրաստուած է Սատանային՝ և իր հրեշտակներուն». և անոնք դժոխք պիտի երթան, ուր միայն ցաւ ու տրտմութիւն պիտի ըլլայ յաւիտեանս յաւիտենից:

Ասոր վրայով պիտի մտածէ՞ք, սիրելի տղաքս,

և ամէն օր աղօթքով Տէր Յիսուսի պիտի երթա՞ք և ձեր մեղքերը խոստովանելով պիտի խնդրէ՞ք որ Ան ձեր մեղքերը ներէ և ձեր բարեկամն ըլլայ հիմա և միշտ” :

Այս բաներն ըսելէն ետքը՝ Մարիամ ու Յակոբ շատ կը մտածէին : Ընթերցող, դուն ալ այս գիրքին մէջ բացատրուած աս և ասոր նման ուրիշ մեծամեծ ճշմարտութիւններուն վրայ չե՞ս մտածեր : Դուն ալ Աստուծոյ շնորհք խնդրէ, որ հաւատքով արդարացած և Քրիստոսի արեամբ սրբուած ըլլալով դատաստանի այն մեծ օրը դատաւորը քեզի բարեկամ գտնես :

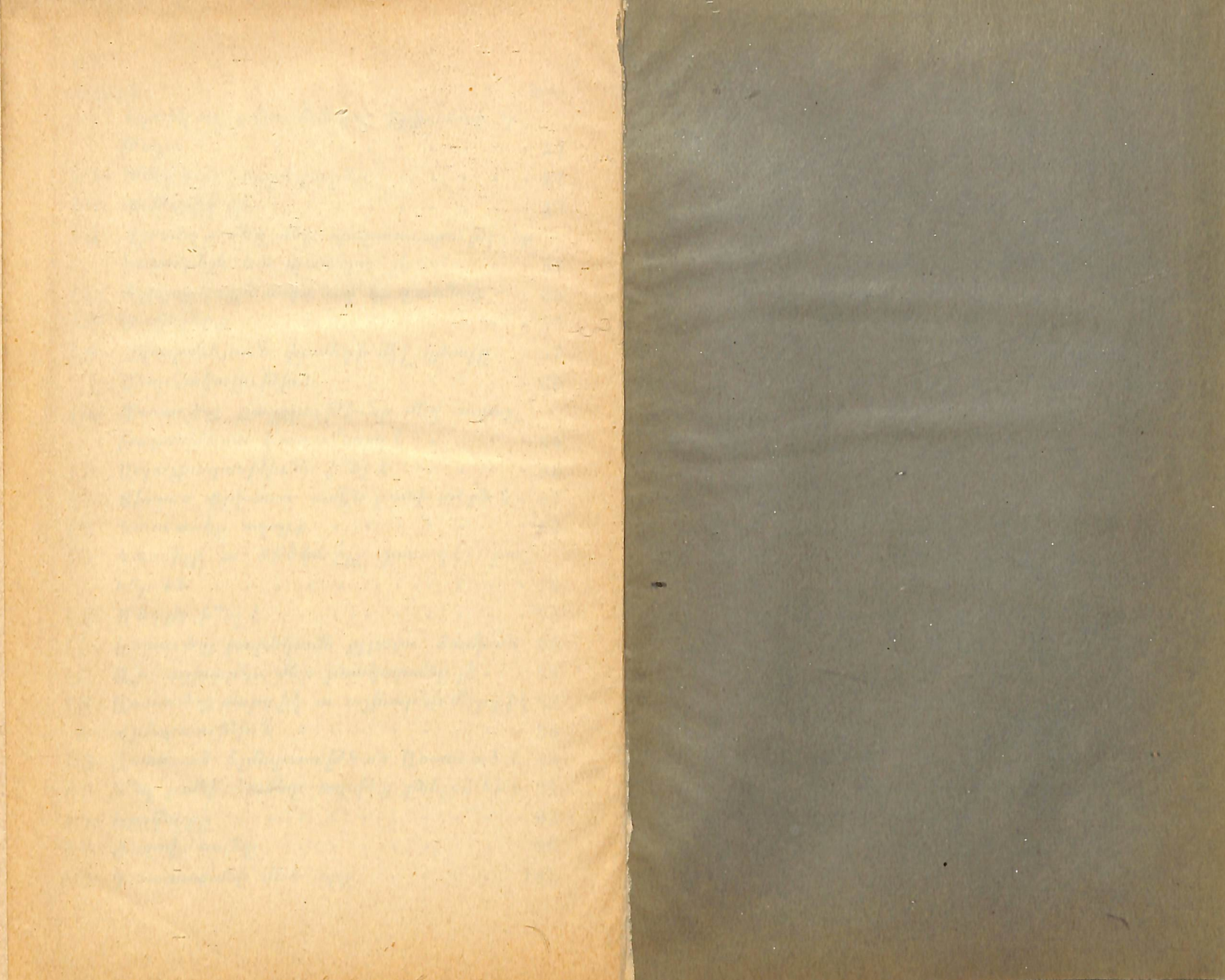
ՅԱՆԿ ԳԼԽՈՑ

ԳԼՈՒԽ

Եջէ”

Ա. Յակոբ Մարիամ և անոնց հայրը . . .	1
Բ. Աստուծոյ և Անոր բարերարութեանը վրայ .	3
Գ. Ծաղիկը և անոր սերմը	4
Դ. Աստուած ամէն բան ստեղծեց	7
Ե. Ընթերցարանը	9
Զ. Հրեշտակներուն վրայ	10
Է. Ընթերցարանին մէջ եղած ուրիշ խօսքերը	13
Ը. Աստուծոյ իմաստութեանը վրայ	15
Թ. Բլուրն ու ծովը	16
Ժ. Աստուած ամէն տեղ է	18
ԺԱ. Կուռքը	20
ԺԲ. Աստուած սուրբ և արդար է	22
ԺԳ. Տղան ու ձին	24
ԺԴ. Աստուած բարի է չարերուն անդամ	26
ԺԵ. Սուրբ Գիրքը	28
ԺԶ. Բոլոր մարդիկ մեղանչելու հակամէտ սրտով ծնած են	30
ԺԷ. Աստուած մարդը սուրբ ստեղծեց	32
ԺԸ. Պզտիկ մեղք չկայ	34
ԺԹ. Գերեզմանատունը	35
Ի. Պէտք է որ մեղքը պատժուի	38
ԻԱ. Ճշմարտութիւններուն ամենէն լաւը	40
ԻԲ. Փուշէ պսակը	42

ԻԳ. Պղտիկ տղոց հրաման կայ ֆրիստուսի հը	
Թալու	44
ԻԴ. Ծննդեան տարեդարձը	47
ԻԵ. Փոթորիկ մը	49
ԻԶ. Վտանգը մեզ մեր պարտաւորութիւնը	
կատարելէ ետ պահելու չէ	51
ԻԷ. Տղայոց հայրն ապահով կը դառնայ	53
ԻԸ. Ծովեղերք	55
ԻԹ. Զկնորսներուն վտանգի մէջ կնիալը	57
Լ. Շնորհակալութիւն	60
ԼԱ. Աստուծոյ քաղցրութիւնը մեզ ապաշ	
խարութեան կ'առաջնորդէ	64
ԼԲ. Ապաշխարութիւնն ի՞նչ է	66
ԼԳ. Յիսուս ֆրիստոս ամէն բանի տէրն է	67
ԼԴ. Կռուասէր տղայք	69
ԼԵ. Կռուիլը ու ծեծկուիլը շատ գէշ բա	
նէր են	72
ԼԶ. Մեղքն ի՞նչ է	75
ԼԷ. Աստուծոյ բարեկամն ըլլալու ճամբան	78
ԼԸ. Այս աշխարհս մեր բնակարանը չէ	80
ԼԹ. Աստուծոյ մարդիկ ու աշխարհի մարդիկ	82
Խ. Ճշմարտութիւն	85
ԽԱ. Աստուած ճշմարտութեան Աստուած է	88
ԽԲ. Ի՞նչ բանի համար աղօթք ընելու ենք	91
ԽԳ. Ելակները	93
ԽԴ. Ժողովատունը	98
ԽԵ. Դատաստանի մեծ օրը	102

10287

672
2

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0674099

